

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Zdanění ethylalkoholu v České republice
Taxation of Ethyl Alcohol in the Czech Republic

Student:	Bc. Lucie Hrdinová
Vedoucí diplomové práce:	prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Lucie Hrdinová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Zdanění ethylalkoholu v České republice**
Taxation of Ethyl Alcohol in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska zdanění ethylalkoholu
3. Daň z ethylalkoholu ve vybrané společnosti
4. Zhodnocení dopadu tzv. prohibice v České republice
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 468 s. ISBN 978-80-7357-443-7.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra, Stanislav KLAZAR, Barbora SLINTÁKOVÁ a Martin ZELENÝ. *Zatížení spotřebního koše daněmi ze spotřeby v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. 322 s. ISBN 978-80-7379-001-1.

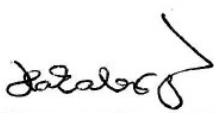
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

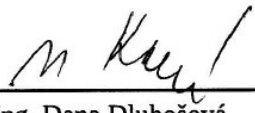
Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Šíroký, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně, přílohy č. 1 – 4 jsou převzaty dle uvedených zdrojů.

V Ostravě dne 26. 4. 2013

Bc. Lucie Hrdinová

Obsah

1 Úvod	5
2 Teoretická východiska zdanění ethylalkoholu	7
2.1 Daňová teorie.....	7
2.1.1 Klasifikace daní	8
2.1.2 Funkce daní.....	10
2.1.3 Historie daní na území ČR.....	11
2.2 Harmonizace spotřebních daní	13
2.2.1 Harmonizace spotřebních daní	15
2.3 Spotřební daň z lihu v rámci EU	16
2.3.1 Předmět daně a základ daně.....	17
2.3.2 Sazby daně	17
2.3.3 Osvobození od daně.....	18
2.4 Spotřební daň z lihu v rámci ČR	19
2.4.1 Předmět daně a základ daně.....	20
2.4.2 Sazby daně z lihu	20
2.4.3 Osvobození od daně.....	21
2.4.4 Podmíněné osvobození od daně a daňové sklady	23
2.4.5 Zajištění daně.....	23
2.4.6 Vznik daňové povinnosti a přiznání, zaplacení a splatnost daně.....	24
2.4.7 Správa daně.....	25
2.5 Dílčí závěr kapitoly	25
3 Daň z ethylalkoholu ve vybrané společnosti.....	27
3.1 Historie společnosti Hill's Liquere s.r.o.	27
3.2 Představení společnosti Hill's Liquere s.r.o.	28
3.3 Likérka jako plátce daně.....	28
3.3.1 Osvobození od daně.....	29
3.3.2 Vznik daňové povinnosti, její přiznání a zaplacení	29
3.3.3 Splatnost daně.....	30
3.3.4 Placení ostatních daní	30
3.4 Lih x lihovina	30
3.5 Dílčí závěr kapitoly	32
4 Zhodnocení dopadu tzv. prohibice v České republice	33
4.1 Význam prohibice	33
4.2 Prohibice v České republice	35
4.2.1 Základní údaje o kauze methylalkohol	35
4.2.2 Ekonomické dopady prohibice	37

4.2.3 Srovnání inkasa spotřební daně z lihu roku 2008 – 2012	40
4.3 Dopad prohibice na firmu Hill's Liquere s. r. o.	41
4.4 Zákon o povinném značení lihu	42
4.4.1 Struktura návrhu zákona o povinném značení lihu.....	44
4.5 Daňové úniky spotřební daně z lihu	49
4.5.1 Nelegální dovoz	49
4.5.2 Nelegální výroba lihu	50
4.5.3 Pěstitelské pálení	51
4.5.4 Používání denaturovaného lihu	52
4.6 Dílčí závěr kapitoly	53
5 Závěr	54
Seznam použité literatury.....	56
Seznam zkratk	60
Seznam tabulek, obrázků a grafů	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	

1 Úvod

Téma diplomové práce Zdanění ethylalkoholu v České republice jsem si vybrala z důvodů zajímavosti této oblasti daní. Spotřební daň z lihu patří do skupiny nepřímých daní, které se v průběhu několika let neustále harmonizují a dostávají se tak na vyšší úroveň. Nicméně i situace, jenž nastala v září 2012 ohledně methylalkoholové kauzy, přispěla k výběru tohoto tématu a zjištění více informací, jak je to vůbec se zdaněním lihu v České republice. Tím pádem došlo i k oslovení likérky Hill's Liquere s.r.o.

Cílem mé diplomové práce je více přiblížit problematiku spotřební daně z lihu a její proces harmonizace. Jaký dopad má zdanění lihu a lihovin v České republice a to na konkrétní likérku. Rozebrání situace ohledně prohibice a jaký měla dopad nejen na výrobce, prodejce, distributory, ale i na příjmy státního rozpočtu. Metody, které jsou použity při zpracování práce, jsou obsahová analýza textu, komparace, metoda deduktivně teoretického přístupu, analýza právního stavu, syntéza poznatků a šetření a metoda popisná.

Cílem diplomové práce není analýza legislativy EU a zákonů ČR a jejich implementace a shoda se směrnicemi.

Diplomová práce je systematicky rozdělena na tři kapitoly. V první části je popsána oblast daňové teorie. Je orientována na celou daňovou soustavu a ne jenom na spotřební daň z lihu. Rozebrání charakteristiky daní, jejich klasifikace dle různých skupin, ale také jejich funkce. Součástí této podkapitoly je i historie daní na území nynější České republiky. Dále je nastíněna harmonizace spotřebních daní, která ukazuje přibližně 20letý vývoj daně legislativy v oblasti daně z lihu a její sladování. Část kapitoly je určena i Směrnicím 2008/118/ES, 92/83/EHS a 92/84/EHS z hlediska unijní legislativy a v rámci české právní úpravy zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, které definují pojmy spotřební daně z lihu, a to například předmět daně, základ daně, sazby daně či osvobození od daně.

Druhá část práce je věnována likérce Hill's Liquere s.r.o., která byla založena už v roce 1920, jedná se o rodinnou likérku, která má svou tradici ve výrobě Absinthu. Je zde popsána historie vzniku společnosti a její představení a předmět činnosti v současné době. Z předcházející kapitoly vysvětlené pojmy jako například předmět daně jsou aplikovány právě na tuto firmu. V části tohoto oddílu je i analýza rozdílu mezi lihem a lihovinou na základě zákona č. 61/1997 Sb., o lihu, ve znění pozdějších předpisů.

V poslední části diplomové práce je problematika prohibice, která pro zpracovanou kapitolu práce znamená zákaz prodeje alkoholu, jeho výroby nebo distribuce, jelikož tento

výraz má více definic a vysvětlení, jak je dále uvedeno, co znamenala prohibice ve světě. Kromě toho je popsána i kauza o methylalkoholové aféře, její dopady na Českou republiku a také dopad na likérku Hill's Liquere s.r.o., s čímž také souvisí další podkapitola o zákonu o povinném značení lihu a jejím novém návrhu zákona, jelikož v jisté části je tato kauza příčinou jeho vzniku. Načež dalším důvodem jsou i daňové úniky ze spotřební daně z lihu, které jsou popsány v závěrečné části diplomové práce.

Diplomová práce vychází z legislativy platné ke dni 22. 3. 2013 a byla dána k vazbě dne 10. 4. 2013.

2 Teoretická východiska zdanění ethylalkoholu

V kapitole je popsána daňová teorie od daní v širším pojetí až po daň, o kterou se v diplomové práci jedná, a to o spotřební daň z lihu jak v rámci legislativy Evropské unie, tak zákonů České republiky. Z hlediska harmonizace spotřebních daní jsou zmíněny důležité pojmy a hlavně směrnice, které byly a jsou významné pro sladění v jednotlivých státech Evropské unie.

2.1 Daňová teorie

Daň v České republice je pouze specifikována v daňovém řádu, ale jenom pro účely onoho zákona. V daňových zákonech či legislativních normách pojetí daně není blíže vysvětleno. Definici lze použít z jiných zdrojů, což je právní či ekonomická literatura. Vymezení pojmu daň je tudíž podle mnoha publikací¹ jako **nenávratná** a **povinná** platba do veřejných rozpočtů určená zákonem. Jde o nedobrovolnou platbu. Veřejným rozpočtem se rozumí, jak státní rozpočet, tak rozpočty územních samosprávných celků (krajů, měst nebo obcí), rozpočty veřejných zdravotních pojišťoven či státní fondy. Jelikož u poplatníka neexistuje nárok na adekvátní plnění za daň, jedná se tudíž o **neekvivalentnost** těchto vynaložených částek. Dále je daň chápána jako **neúčelová**, protože se platby stanou součástí celkových příjmů a neřadí se do konkrétního projektu. Platí se buď v pravidelných časových intervalech, nebo nastanou-li jisté skutečnosti (nepravidelně).

Z hlediska povinnosti placení se do této kategorie zařazují i příspěvky na sociální zabezpečení, i když je tu velmi sporná hranice mezi daňovým a nedaňovým charakterem platby. Cla jsou také součástí státního rozpočtu díky neúčelovosti této daně. Místní poplatky jsou rovněž řazeny mezi daně s podtitulem místních, jež jsou odváděny do rozpočtů obcí.

Takovýto místní poplatek se nesmí plést s pojmem poplatek, který je také postaven na nenávratnosti této částky, ale je zcela dobrovolnou, hlavně účelnou platbou a peněžním ekvivalentem služby poskytnuté z veřejného sektoru. Právě tak půjčka se neřadí mezi daně, i když se jedná o příjem veřejného rozpočtu. Jedná se o návratnou a nepovinnou platbu, která může být jak účelová (bude financovat určitý projekt) tak neúčelová (například se vyrovná

---

¹ Např. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

deficit rozpočtu). Navíc věřitel dostává ještě úrok, jenž plyne z této půjčky. V neposlední řadě příjmem veřejného rozpočtu jsou dary založené na nenávratnosti.²

2.1.1 Klasifikace daní

Mezi nejzákladnější třídění daní patří **daně přímé a nepřímé** lišící se dle vazby na důchod poplatníka. Za daně přímé jsou považovány ty, které poplatník hradí ze svého příjmu nebo majetku a nejsou přenositelné na jiný subjekt. Patří do nich:

- a) daně důchodové
  - daň z příjmů fyzických osob,
  - daň z příjmů právnických osob,
- b) daně majetkové
  - daň z nemovitostí,
  - daň darovací, dědická a z převodu nemovitostí,
  - silniční daň.

Nepřímé daně nedopadají na jejich nositele přímo formou daní, ale jsou zahrnuty v ceně zboží a služeb, které hradí. Vystupují zde dva subjekty – plátce, který daň odvádí, a poplatník, jenž ji platí. Člení se na:

- a) daň z přidané hodnoty (všeobecná daň),
- b) spotřební daně (selektivní daň),
  - daň z minerálních olejů,
  - daň z lihu,
  - daň z piva,
  - daň z vína a meziproduktů,
  - daň z tabákových výrobků,
- c) energetické daně,
  - daň ze zemního plynu a některých dalších plynů,
  - daň z pevných paliv,
  - daň z elektřiny.

Pozn.: Záleží čistě na autorovi, zda zařadí příspěvky na sociální nebo zdravotní pojištění mezi přímé nebo nepřímé daně, či je vůbec do těchto kategorií umístí.

---

² Podle KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

Dle objektu zdanění se rozlišují **daně z důchodů, ze spotřeby a z majetku**. Důchodové daně platí jak fyzické, tak právnické osoby a jsou placeny z jejich důchodů neboli příjmů – daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Mezi daně ze spotřeby patří už výše zmíněné nepřímé daně, které zatěžují spotřebu. Jsou ukládány na obraty výrobků a služeb tak, že se připočtou k ceně a přenesou na spotřebitele. Předmětem majetkových daní je movitý i nemovitý majetek. Historicky se do této kategorie řadí i daň výnosová, jež se postupně vyvinula v důchodové daně a daň z hlavy, která je bez ohledu uložená každému poplatníkovi na jeho příjem.

Osobní daně zohledňují platební schopnost daného poplatníka, jsou adresné. Na rozdíl od daní **in rem**, které platební schopnost poplatníka neberou v potaz. Patří zde skoro veškeré daně – spotřební daně, daň z přidané hodnoty, majetkové a důchodové placené společnostmi.

Objektem daně může být toková, ale i stavová veličina, což je členění podle charakteru veličiny, z níž se daň platí. Když je předmětem toková veličina, jedná se o **daň běžnou**, zjištěnou za časový úsek, ohraničenou dvěma časovými okamžiky. Tudíž daň z přidané hodnoty a daně důchodové a spotřební. Druhou skupinu tvoří daně uložené na stavovou veličinu, které vyjadřují stav, množství nebo zásobu a jmenují se **kapitálové daně**. Zjišťují se k určitému okamžiku. Zástupci této skupiny jsou majetkové daně.

Třídění podle vztahu mezi velikostí daňového základu a velikostí daně existují daně **stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu, specifické a ad valorem**. Podle ceny z daňového základu se určují daně ad valorem, mezi něž patří daň z přidané hodnoty nebo daně důchodové. A podle množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu tvoří daně specifické. Do této skupiny se zahrnují spotřební daně a daň z nemovitostí.

Neméně důležitou kategorií jsou rozpočty, do nichž daňové platby plynou. **Státní, municipální** (obecní), **vyšších územněsprávních celků** (krajů), a také členění na **výlučné** (svěřené) a **sdílené**. Jestliže je výnos příjmem jednoho typu veřejného rozpočtu, jedná se o výlučnou daň (například daň z nemovitostí). V případě, že se o výnos dělí několik veřejných rozpočtů, je mluveno o dani sdílené, příkladem spotřební daně.

Docela podstatné třídění je podle progresu daně. Slouží pro porovnání, jak vysokou platí daň bohatí a chudí občané. Jak se mění daňové zatížení se změnou důchodu poplatníka. **Progresivní** znamená, že s růstem důchodu roste míra zdanění, naopak **regresivní**, že s růstem důchodu míra zdanění klesá. Třetím typem je **proporcionální**, kdy míra zdanění se s růstem důchodu nemění.

Významným členěním je klasifikace daní dle OECD sloužící pro účely statistického zpracování kupříkladu veřejného rozpočtu a využívání pro mezinárodní srovnávání. Daně jsou rozděleny do šesti skupin a dalších jejich podskupin.³

2.1.2 Funkce daní

Daně jsou rozlišeny podle následujících funkcí:

- funkce alokační,
- funkce redistribuční,
- funkce stabilizační,
- funkce fiskální.

Funkce alokační nastává v situaci, kdy dochází k tržní neefektivnosti v rozmístění zdrojů. Důvodem jsou tržní selhání v podobě externalit, nedokonalé konkurence či veřejných statků. Funguje na principu odejmutí prostředků z oblastí, kde je jich mnoho a jejich vložení tam, kde je jich třeba.

Funkce redistribuční vznikla z důvodu, že rozdělení důchodů ve společnosti není spravedlivé. Tudíž část důchodu se přesouvá od bohatších, směrem k méně bohatým v podobě transferových plateb, „*daně jsou tak nejlepším nástrojem k mírnění nerovností v příjmech a majetku tvořeného v ekonomice založené na konkurenčním principu, jsou efektivním nástrojem boje proti chudobě, přestože k tomuto cíli jistě vedou i další cesty*“⁴.

Funkce stabilizační je založena na zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice, aby zabezpečila dostatečnou zaměstnanost a cenovou stabilitu.

Za nejpodstatnější a nejstarší funkci je ze všech čtyř považována fiskální funkce, i když je obsažena v předešlých zmíněných funkcích. Do veřejných rozpočtů plynou finanční prostředky, z kterých se financují veřejné statky a potřeby.

Spotřební daně neplní všechny uvedené funkce, ale jenom některé z nich a dále funkce, které nelze do těchto zahrnovat. Především plní funkci fiskální s funkcí stabilizační, o které lze hovořit jenom ve vztahu ke stabilitě příjmu státního rozpočtu, díky nízké elasticitě nabídky a poptávky, které jsou touto daní zdaňovány. V podstatě plní i za jistých podmínek okrajově funkci alokační. Protože se zdaňují komodity, jejichž spotřeba souvisí se vznikem negativních externalit. V tom případě, uvalením daně dojde ke snížení poptávaného množství a ke zvýšení ceny daného výrobku. Příkladem je možno uvést nežádoucí vliv spotřeby

---

³ Viz Příloha 1.

⁴ DAVID, Petr. *Teorie daňové incidence s praktickou aplikací*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. 111 s. ISBN 978-80-7204-522-8. str. 14.

alkoholu na zdraví lidí. Kromě těchto funkcí existují další, jež jsou nazývány regulační a edukativní. Regulační funkce je využívána, když dochází ke střetu nabídky s poptávkou a stát reguluje poptávku po spotřebě zboží, aby snížil jeho spotřebovávané množství. Následuje poté funkce edukativní, která má za úkol působit na obyvatelstvo tak, aby omezovalo spotřebu alkoholu, ale také tabákových výrobků nebo ropných produktů, jež mají nepříznivé důsledky a působí jako negativní externalita.⁵

2.1.3 Historie daní na území ČR

Historie daní sahá až do starověké Mezopotámie, Egypta a Izraele, ale také i do dob Féníčanů či Etrusků. V této době se jednalo o veřejné dávky, které poskytovaly nuceně soukromé osoby státní moci. Existovaly pojmy daň, clo a poplatek, ale terminologie těchto pojmů nebyla jednotná, tudíž se objevovaly slova jako berně, dávka, důchodek, taxa a v pozdější době i kolek či monopol. Většinou se jednalo o placení daní v podobě naturálního plnění, až se vznikem peněz je možno také hovořit o plnění peněžním, a mohlo se uvažovat o rozdělení daní na přímé a nepřímé.⁶

Na území současné ČR se poprvé začínají objevovat daně a poplatky se vznikem prvních raně feudálních monarchií v době knížecí. Platba **tributum pacis** (daň za mír) byla pravděpodobně nejstarší povinností obyvatel státu, platili ji svobodní rolníci za svou ochranu. V 10. století se začaly objevovat domény a regály, a dále ve 12. století - kontribuce a akcízy. **Domény** představovaly příjmy, které osoba mohla získat hospodařením na pozemku panovníka, měly podobu naturálií. Jelikož panovník byl vlastníkem veškeré půdy, vznikly **regály**, které znamenaly jeho práva, jenž mohl někomu propůjčit nebo pronajmout. Prvními regály byly celní, dále také mincovní, pozemkový, horní, lesní atd. Předchůdkyněmi přímých daní byly **kontribuce**, jež měly mimořádný charakter v podobě daní z hlavy, daní z majetku a daní z výnosů, financovaly nenadále situace. V neposlední řadě **akcízy**, což byla modernější forma regálů a také předchůdce nepřímých daní. Existovaly akcízy v podobě daně z oběhu zboží, jež postihovaly vybrané komodity jako pivo, dobytek nebo vlnu. A na druhé straně akcízy v podobě obchodované daně, znamenaly zaplacení daně z převodu vlastnických práv.

Ve 13. století se nově objevuje **obecná berně** z důvodu snižování panovníkových příjmů. Tudíž se platila daň ze všech pozemků bez ohledu na vlastnictví půdy. Postupem času

---

⁵ Podle DAVID, Petr. *Teorie daňové incidence s praktickou aplikací*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. 111 s. ISBN 978-80-7204-522-8.

⁶ Detailněji STARÝ, Marek et al. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

vznikaly další a další daně a poplatky, např. židovská berně, lenní poplatek, ostrožné⁷, ungelt⁸, feudální renta (též věčný úrok), daň z hlavy, všeobecná berně ze jmění. V období pohusitské se rozmohly daně spotřební, z nichž nejdůležitější bylo **posudné** čili **pivní berně**.

V roce 1829 vznikla **potravní daň na čáře** obsahující daň z piva, daň z vína, moštu, výroby a prodeje lihovin, masa, cukru. Byla vytvořena tzv. potravní čára, která fungovala jako kontrolní stanice na všech přístupových cestách do města. Lidé nesoucí určité potraviny museli zaplatit za tyto potraviny daň. V níž obsažena **daň z alkoholu** byla upravena patentem č. 74/1829 sb. z. s., kdy se zdaňoval import lihu do hlavních měst. Následující právní úpravy pozměnily to, že líh byl zdaňován již při výrobě a dle výměru kvasných kádí se určovala výše daně. Jednotněji a stabilněji byla lihová daň upravena až zákonem č. 95/1888 ř. z., o úpravě individuální distribuce alkoholu. Předmětem daně byl alkohol vyrobený v lihovarech a platily ji domácí lihovary. Osvobozeny od této daně byly malé rodinné lihovary určené pro vlastní spotřebu, líh určen pro vědecké účely a denaturovaný líh. Podle způsobu stanovení sazby daně se zdaňované lihovary dělily na produkční lihovary a konzumní lihovary.

V období 1918 – 1938 vznikla daňová reforma⁹ založená na zákoně č. 76/1927 Sb. z. a n. Jak tvrdí Starý¹⁰ „*podstatou a účelem reformy z roku 1927 byla unifikace daňového práva, kodifikace dosud neupravených otázek, zjednodušení a zprůhlednění daňového systému a jeho modernější systematizace a dosažení vyšší míry soustavnosti.*“ Mezi nepřímé daně patřily:

- daň z obratu,
- daň přepychová,
- daně spotřební¹¹,
- daň burzovní.

Po druhé světové válce byla soustava nepřímých daní obtížnější a komplikovanější než u přímého zdanění, i právní úprava byla obsažena v několika předpisech. Stále zde ale patřily daně, jež jsou výše uvedené. Zcela nové byly spotřební daně: „*daň z cukru, daň z lihu¹², daň z minerálních olejů, všeobecná nápojová daň, daň z piva, daň z limonád, minerálních a sodových vod, daň ze šumivého vína, daň z masa, daň ze zápalek, daň z loveckých zbraní, daň*

⁷ Ostrožné platili noví představitelé klášterů (opati).

⁸ Ungelt je poplatek, který museli platit projíždějící kupci, jenž se museli po určitou dobu ve městě zdržet a své zboží tady nabízet k prodeji.

⁹ Též nazývána Englišova daňová reforma.

¹⁰ STARÝ, Marek et al. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1. str. 125.

¹¹ Daň z lihu, potravní daň, cukerní daň, daň z piva, daň z petroleje a minerálních olejů, potravní daň z masa spotřebovaného mimo velká města a potravní daň z vína prodávaného na venkově.

¹² Po roce 1946 se zavedl lihový monopol. Dále existovaly solní monopol, tabákový monopol, monopol umělých sladidel a monopol výbušných látek.

z uhlí, daň z vodní síly, daň z elektrických zdrojů svícení, potravní daň na čáře, daň z droždí, daň z přípravků na kypření těsta, daň z kyseliny octové, daň z umělých jedlých tuků“¹³.

Zákonem č. 283/1948 Sb. se zrušily veškeré nepřímé daně a byly sjednoceny do **všeobecné daně**, následující novelizací zákona se jmenuje **všeobecná nákupní daň**. Zahrnovala a obsahovala všechny dosud nepřímé daně i daň z obratu a v neposlední řadě i státní finanční monopoly. Podléhalo jí veškeré zboží uvedené v daňovém sazebníku.¹⁴

Po listopadu 1989 byla nutná daňová reforma. Jelikož se předpokládal v budoucích letech vstup do Evropské unie, tak zavedení daně z přidané hodnoty a spotřebních daní bylo prvním krokem k harmonizaci daňových podmínek v této oblasti. Od 1. ledna 1993 vešel v platnost zákon č. 212/1992 Sb. o soustavě daní, jenž navrátil zpátky nepřímé daně. Spotřební daně upravoval zákon č. 587/1992 Sb. o spotřebních daních. Až do roku 2003 než Česká republika vstoupila do Evropské unie a zavedl se nový zákon, který byl už taktéž mnohokrát novelizován, představovaly soustavu spotřebních daní:

- daň z uhlovodíkových paliv a maziv,
- daň z lihu a destilátů,
- daň z piva,
- daň z vína,
- daň z tabáku a tabákových výrobků.

Během těchto let, spíše století, vznikalo nepřehledné množství různých daní a poplatků. Některé trvaly jenom pár let, jiné zase celé roky.

2.2 Harmonizace spotřebních daní

Daňová harmonizace dle Kubátové¹⁵ nebo Širokého¹⁶ znamená „*přizpůsobení a sladování národních daňových systémů a jednotlivých daní na principu dodržování společných pravidel zúčastněných zemí.*“ Ať už se jedná o jakoukoliv daň, tak proces harmonizace vždy probíhá ve třech základních etapách: určení daně, jenž je nutno harmonizovat, harmonizace daňového základu a neméně důležitá harmonizace daňové sazby. Ovšem celkový proces nemusí nutně projít všemi fázemi, například nemusí vůbec dojít

¹³ STARÝ, Marek et al. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1. str. 166.

¹⁴ STARÝ, Marek et al. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

¹⁵ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8. str. 160.

¹⁶ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vydání. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9. str. 30.

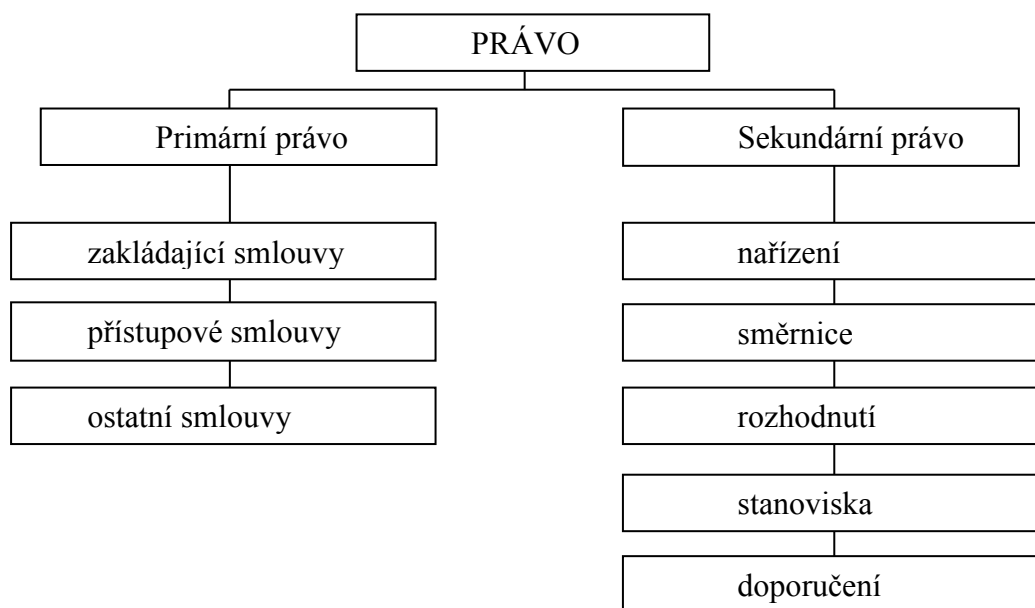

k harmonizaci daňového základu. Cílem Evropských společenství je, aby daňová harmonizace umožnila volný pohyb lidí, zboží, služeb a kapitálu mezi členskými státy a daně tudíž nebyly jejich překážkou.

S harmonizací souvisí i **daňová konkurence**, jež je prvním stupněm sblížení daňových systémů. Jde zejména o vytváření bilaterálních a multilaterálních schémat zdanění se záměrem omezit arbitrážní obchody. V jejím rámci se vydávají doporučení k restrikci škodlivé daňové konkurence. Cílem je také zajistit výměnu informací daňových rezidentů jednotlivých zemí.¹⁷

Nástroji daňové harmonizace jsou nařízení a směrnice, které spadají do **sekundárního práva**. Jenže vytvářet, jednat a schvalovat sekundární právo mohou orgány EU jenom na základě **primárního práva**. Do nějž patří všechny zakládající smlouvy, smlouvy, které je modifikují a smlouvy o přistoupení. K dvěma jmenovaným v sekundárním právu se řadí ještě rozhodnutí, stanoviska nebo doporučení (viz obrázek 2.1).

Obr. 2.1: Prameny komunitárního práva

Zdroj: Vlastní schéma.

Nařízení jsou obecně aplikovatelnou právní normou. Jsou závazné jak pro orgány Evropské unie, tak pro členské státy, ale i pro jejich občany. Jejich přímá účinnost znamená, že je-li nařízení v rozporu s předpisem národního právního řádu, tak má vždy přednost

¹⁷ NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

ustanovení nařízení ES před tuzemskou úpravou. Jelikož jsou přímo aplikovatelná, tak není třeba nějakých legislativních aktivit zemí EU a jsou okamžitě součástí právního prostředí.

Směrnice jsou stejně jako nařízení normativním právním aktem. Jsou závazné jen pro členské státy, pro něž jsou určeny, a to pouze z hlediska výsledků, cílů, kterých má být dosaženo. Nejsou určeny vnitrostátní prostředky, které by měly být použity pro jejich dosažení. Stanovují jenom lhůtu, do které by směrnice měla být implementována do právních předpisů jednotlivých států.

Rozhodnutí jsou závazné jen pro určitého adresáta, tudíž se jedná o individuální právní akt. Adresátem může být členský stát, fyzická nebo právnická osoba. Rozhodnutí nemá obecnou platnost.

Doporučení a stanoviska nejsou právně závazné, nelze tedy jejich nerespektování vymáhat. Obsahují doporučená pravidla pro postup nebo chování v některých situacích.¹⁸

K primárnímu a sekundárnímu právu lze řadit koncepce, strategie, Zelené a Bílé knihy a další výkladové studie.

2.2.1 Harmonizace spotřebních daní

Nejdůležitější oblastí harmonizace je zřejmě daň z přidané hodnoty, ale sjednocování oblasti spotřebních daní neboli akcízů patří taktéž k důležitým oblastem harmonizace. Jelikož jsou akcízy promítány do cen, mohlo by dojít k ohrožení vzájemného obchodu mezi členskými státy a k narušení hospodářské soutěže. Proto je pozornost hlavně zaměřena na výši jednotlivých sazeb tak, aby nebyli zvýhodňováni domácí výrobci nižšími nebo nulovými sazbami. Nejenom předměty, základy a sazby daní jsou harmonizovány, ale také daňová administrativa.

Počínaje lednem 1993 vešla v platnost **směrnice 92/12/EHS** ze dne 25. února 1992 o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani. Taktéž nazývána jako tzv. **horizontální směrnice** vymezující okruh předmětu akcízů na minerální oleje, alkohol a alkoholické nápoje a tabákové výrobky. Díky této směrnici se zavedl systém autorizovaných daňových skladů, mezi kterými se mohou výrobky, na které je uvalena spotřební daň, pohybovat po celém území Společenství aniž by vznikla povinnost ji zaplatit. Tudíž byl umožněn princip zdanění dle země určení, což znamená, že výrobek se zdaní v zemi spotřeby podle příslušných sazeb daně daného státu EU. Princip zdanění v zemi

---

¹⁸ ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vydání. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

původu se vyskytuje v ojedinělých případech pro vývoz a dovoz neobchodního zboží jak tvrdí Láchová¹⁹.

Na tuto směrnici navazují tzv. **strukturální směrnice**, které upravují harmonizaci jednotlivých výrobků podléhající spotřební dani. **Směrnici 92/83/EHS**²⁰ se upravuje zdanění alkoholu a alkoholických nápojů. Jelikož existuje řada názorů na harmonizaci této komodity v jednotlivých členských zemích, z důvodů národní produkce nebo národní tradice spotřeby, tak tato směrnice vymezuje daňový základ pro každý alkoholický produkt a také minimální výši sazby pro něj. Je platná v podstatě nezměněné podobě dodnes.

Minimální sazby u lihu a alkoholických nápojů určuje směrnice **92/84/EHS**²¹, jenž doplňuje předešlou směrnici. Umožňuje například státům snížit sazbu daně u malých lihovarů, které nepřesáhnou roční výrobou 10 hl čistého alkoholu, ale nemohou být více jak o 50 % pod vnitrostátní sazbou spotřební daně.

Směrnice z roku 1992 byla nahrazena novou horizontální **směrnici 2008/118/ES** ze dne 16. prosince 2008, o obecné úpravě spotřebních daní a o zrušení směrnice 92/12/EHS, s platností od 1. dubna 2010. Nejen, že zpřesňuje definice základních pojmů, ale také na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady vznikl elektronický systém pro přepravu a sledování výrobků, které podléhají spotřebnímu zdanění. Nahradil doposud používaný papírový průvodní doklad.

2.3 Spotřební daň z lihu v rámci EU

Jak je již výše zmíněno, tak spotřební daně jsou upraveny směrnici 2008/118/ES, která definuje obecná ustanovení, vznik daňové povinnosti, osvobození od daně nebo přepravu zboží v režimu s podmíněným osvobozením od spotřební daně atd. Konkrétně daň z alkoholu obsahuje směrnice 92/83/EHS. A dále také daň z meziproductů, z piva, z vína a z jiných kvašených nápojů než je pivo a víno. Tato směrnice neudává minimální výši sazby daně, jejich úprava je obsažena ve směrnici 92/84/EHS.

---

¹⁹ LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 272 s. ISBN 978-80-7357-320-1.

²⁰ Směrnice Rady 92/83/EHS ze dne 19. října 1992, o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů.

²¹ Směrnice Rady 92/84/EHS ze dne 19. října 1992, o sblížování sazeb spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů.

2.3.1 Předmět daně a základ daně

Předmětem daně z lihu je dle článku 20 směrnice 92/83/EHS:

- všechny výrobky pod kódem kombinované nomenklatury 2207 a 2208 a jejich skutečný obsah alkoholu přesahuje 1,2 % objemových, a to i v případě, že jsou součástí výrobku, jenž spadá do jiné kapitoly KN,
- výrobky, jejichž skutečný obsah alkoholu překračuje 22 % objemových a jsou pod kódem KN 2204, 2205 a 2206,
- výrobky obsahující pitné lihoviny, ať už v roztoku nebo jinak.

Základem pro výpočet spotřební daně z lihu je hektolitr čistého alkoholu (ethanolu) o teplotě 20 °C.

2.3.2 Sazby daně

Jak lze vidět v následující tabulce 2.1, tak aktuální minimální sazba spotřební daně z lihu je stanovená na 550 EUR, což činí na přepočtené na české koruny přibližně 13.874 Kč s aktuálním kurzem ČNB 25,225 CZK/EUR k datu 29. 11. 2012.

Nicméně směrnice stanovuje, že jestli si členské státy aplikují sazbu daně v rozmezí od 550 EUR do 1000 EUR, nemusí svou tuzemskou sazbu snížit. Ovšem jestli státy stanoví svou sazbu daně nad 1000 EUR, tak nesmějí tuto sazbu snížit pod hranici 1000 EUR.

Tab. 2.1: Minimální sazby spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů

Výrobek		Minimální sazby
Alkohol a alkohol obsažený v nápojích		550 ECU ²² /hl
Meziprodukty		45 ECU/hl
Víno	tiché	0 ECU/hl
	šumivé	0 ECU/hl
Pivo		0,748 ECU/hl/stupeň Plato 1,87 ECU/hl/stupeň alkoholu

Zdroj: Směrnice 92/84/EHS.

Dále také směrnice umožňuje dle článku 23 směrnice 92/83/EHS některým státům zavést snížené sazby, jež mohou poklesnout pod minimální sazbu, například Francii pro rum,

²² ECU je zkratka Evropské měnové jednotky, odvozena z anglického „European Currency Unit“ a francouzského výrazu pro štít „écu“. Od ledna 1999 byla nahrazena eurem.

který má obsah alkoholu nejméně 40 % objemových. Nebo Řecko pro anýzem ochucené lihovinové nápoje, jejichž obsah alkoholu je nejméně 20 % objemových, a které jsou vyráběny tradiční metodou přerušované destilace v měděných kotlích s obsahem do 1000 litrů.

Malé lihovary vyrábějící líh si mohou uplatnit sníženou sazbu daně, jestliže ročně nevyrobí více jak 10 hektolitrů čistého alkoholu. Až na případ, kdy před rokem 1992 členské státy uplatňovaly sníženou sazbu na lihovary vyrábějící mezi 10 až 20 hektolitry čistého alkoholu. Tudíž tuto sníženou sazbu mohou uplatňovat doposud, kde mají roční produkci do 20 hektolitrů. Za předpokladu, že nejsou sníženy o více jak 50 % základní sazby spotřební daně určené členskými státy.

Z těchto dvou směrnic vychází ještě spousta výjimek pro určité státy, jak si mohou snížit svou sazbu daně.

2.3.3 Osvobození od daně

V člancích 12 až 14 směrnice 2008/118/ES se pojednává o osvobození všech výrobků podléhajících spotřební dani. Zvláště tyto výrobky jsou rozebrány ve směrnici 92/83/EHS, konkrétně v člancích 27 a 28. Takže členské státy mohou od spotřební daně dle těchto směrnic osvobodit líh:

- který je plně denaturován²³ v souladu s potřebami některého členského státu a je distribuován ve formě lihu, ovšem toto osvobození je podmíněno uplatněním ustanovení směrnice 2008/118/ES, které se týká obchodního pohybu plně denaturovaného alkoholu,
- jestliže je denaturován ve shodě s požadavky některého členského státu a použije se pro výrobu kteréhokoliv výrobku, jenž není určen pro spotřebu lidí,
- zdali se použije pro výrobu octa, který je pod kódem kombinované nomenklatury 2209,
- použije-li se pro výrobu léků,
- je-li použit pro zhotovení přísad při výrobě potravin nebo nealkoholických nápojů, ale obsah alkoholu nesmí překročit 1,2 % objemových,
- jež je složkou polotovarů k výrobě plněných nebo jinak zpracovatelných potravin pod podmínkou, že nepřesáhne 8,5 litrů čistého alkoholu na 100 kg

---

²³ Denaturovaný líh je ethanol, do něhož jsou přidávány přísady a látky, jež upravují jeho vlastnosti a následně se zabrání jeho pití. Nejčastější je „methylovaný líh“.

výrobků u čokolád, anebo 5 litrů čistého alkoholu na 100 kg výrobků u ostatních výrobků,

- který je použit jako vzorky pro analýzu, vědecké účely či pro nezbytné výrobní zkoušky,
- určen pro vědecký výzkum,
- pro lékařské záměry v nemocnicích a v lékárnách,
- ve výrobním procesu za podmínek, že hotový výrobek neobsahuje alkohol,
- nebo pro výrobu složeného výrobku, jež není dle této směrnice předmětem spotřební daně.

Dle článku 27 odst. 5 se může stát, že členské země zjistí, že u denaturovaného lihu nebo u výrobku, který je vyroben z denaturovaného lihu, a jsou osvobozeny od daně, dochází k daňovým únikům, porušení daňových povinností nebo ke zneužívání daňového režimu. V tom případě stát může odmítnout vydat osvobození nebo existuje-li dané osvobození tak ho zrušit. Musí bez prodlení informovat Komisi EU. Ta do jednoho měsíce od obdržení musí sdělení předat zbývajícím zemím EU.

Záleží čistě na úpravě členských států, které se mohou samy rozhodnout, zda osvobození od daně uplatní formou upuštění od zdaňování lihu, nebo druhou možností je forma vrácení již jednou odvedené spotřební daně jak naznačuje článek 27 odst. 6 směrnice 92/83/EHS.

2.4 Spotřební daň z lihu v rámci ČR

Jak již bylo zmíněno v podkapitole 1.1.3, tak zákon o spotřebních daních byl dán zákonem 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Byl samozřejmě jako ostatní zákony mnohokrát novelizován až do roku 2003, kdy byl zrušen a novým zákonem o spotřebních daních se stal zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSD“). Samozřejmě ani tento zákon nezůstal nepozměněn novelizacemi. Oproti předchozímu zákonu se kromě principů zdanění změnila také terminologie u některých druhů spotřební daně. Namísto daně z uhlovodíkových paliv a maziv vznikl nový název daň z minerálních olejů a daň z vína se rozšířila ještě o meziprodukty. Zákon musí vycházet z příslušných směrnic, které jsou již uvedeny výše.

V podkapitole klasifikace daní jsou spotřební daně rozčleněny. Spotřební daň z lihu je obsažena v ZSD ve zvláštním ustanovení v Hlavě II v paragrafech 66 až 79.

2.4.1 Předmět daně a základ daně

Dle § 67 ZSD je předmětem daně ethanol²⁴ včetně neodděleného lihu vzniklého kvašením obsaženého v kterýchkoliv výrobcích. Je vymezeno, že předmětem daně nejsou výrobky spadající pod kódy nomenklatury 2203, 2204, 2205 a 2206, jestliže obsah lihu v nich činí více než 1,2 % objemového ethanolu a zároveň méně než 22 % objemového ethanolu.

Lih, jenž byl už jednou zdaněn, a nebylo u něj provedeno vrácení daně, nepodléhá dani, ale nepoužije se v následujících případech:

- jedná-li se o zdaněné výrobky, které jsou použity pro účely, na něž se vztahuje osvobození od daně, tudíž se na ně pohlíží jako by byly pořízeny za ceny bez daně,²⁵
- kdy částka nároku na vrácení daně ve zdaňovacím období přesáhne částku daňové povinnosti,²⁶
- když na základě vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit při nabytí, prodeji či zjištění nezdaněného lihu dojde k dodatečnému vyměření daně.

Paragraf 69 ZSD vymezuje základ daně, což je „*množství lihu vyjádřené v hektolitrech etanolu při teplotě 20 °C*“.

2.4.2 Sazby daně z lihu

Dle prvního zákona z roku 1992 činily sazby daně z lihu u výrobku pod kódem nomenklatury 2207, kde patřili lih syntetický, rafinovaný technický, rafinovaný zvlášť denaturovaný, bezvodý, bezvodý zvlášť denaturovaný, obecně denaturovaný, úkapy a dokapy, 180 Kč/1 l. a.²⁷ Tataž sazba platila u výrobku pod KN 2208 u lihovin a destilátů, a u ovocných destilátů z pěstitelského pálení činila 90 Kč/1 l. a.

Tabulka 2.2 uvádí sazby daně z lihu, jež jsou platné už více jak 3 roky, dle ZSD. U lihu obsaženého ve výrobcích pod kódy nomenklatury 2207 a 2208 a ve výrobcích pod ostatními KN je stanovena sazba daně na 28.500 Kč/hl etanolu. Výjimku tvoří lih obsažený v destilátech z pěstitelského pálení, u kterého činí sazba 14.300 Kč/hl etanolu. Pěstitelské pálení dle zákona č. 61/1997 Sb., o lihu § 2 odst. 1 písm. n) znamená „*výrobu ovocných destilátů pro pěstitele*“.

²⁴ Ethanol též lih je vymezen v zákoně 61/1997 Sb., o lihu.

²⁵ § 11 odst. 2 ZSD.

²⁶ § 14 odst. 7 ZSD.

²⁷ 1 l. a. znamená 1 litr absolutního alkoholu.

Tab. 2.2: Sazby daně z lihu (platné od 1. 1. 2010)

Kód nomenklatury	Text	Sazba daně
2207	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207	28 500 Kč/hl etanolu
2208	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 s výjimkou destilátů z pěstitelského pálení	28 500 Kč/hl etanolu
	líh obsažený v destilátech ovocných z pěstitelského pálení	14 300 Kč/hl etanolu
ostatní	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod ostatními kódy nomenklatury	28 500 Kč/hl etanolu

Zdroj: Změna sazeb spotřebních daní [online]. Celní správa [citováno dne 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/crceskebudejovice/aktuality/Stranky/zmena-sazeb-spotrebnych-dani.aspx>.

Novelou zákona č. 95/2011 Sb. se mění ZSD s účinností od 1. května 2011. Sazby daně se nemění, mění se pouze text u výrobku s kódem nomenklatury 2208, a to:

- líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 s výjimkou ovocných destilátů z pěstitelského pálení v množství do 30 l ethanolu pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období podle zákona o lihu – se sazbou daně 28.500 Kč/hl ethanolu,
- líh obsažený v ovocných destilátech z pěstitelského pálení v množství do 30 l ethanolu pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období podle zákona o lihu – se sazbou daně 14.300 Kč/hl ethanolu.

Sazba daně ve výši 14.300 Kč neboli snížená sazba daně u ovocných destilátů obsahující líh z pěstitelského pálení se použije jenom tehdy, jestliže množství lihu vyrobeného pro jednoho pěstitele nepřesáhne 30 l ethanolu za jedno výrobní období, kterým se rozumí doba od 1. července běžného roku do 30. června následujícího roku. Další předpokladem je, že pěstitel musí splňovat podmínky stanovené a určené § 4 zákona 61/1997 Sb. Nejsou-li dodrženy současně obě dvě uvedené podmínky, tak líh musí být zdaněn sazbou 28.500 Kč též základní sazbou daně.

Česká republika tedy nemá problém s dodržením minimálních sazeb určených směrnici 92/84/EHS, která stanovuje minimální hranici 550 EUR/hl (viz Příloha 2).

2.4.3 Osvobození od daně

Osvobození dle § 3 ZSD znamená „*uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu, aniž vznikne povinnost přiznat, vyměřit a zaplatit daň*“. Ustanovení § 11 tohoto

zákonu vymezuje osvobození od daně na všechny vybrané výrobky, ale pro osvobození od daně z lihu slouží § 71 ZSD. Paragraf definuje, že od daně je osvobozen líc.²⁸

- jenž je určen jako materiál přidáván do výrobků při výrobě potravin nebo jejich doplňků, látek přídatných, pomocných a určených k aromatizaci potravin,
- který je obsažen v potravinářských výrobcích, ale obsah lihu nesmí přesáhnout 8,5 litru etanolu ve 100 kg u čokoládových výrobků a dále 5 litrů etanolu ve 100 kg v případě ostatních výrobků,
- obsažen v léčivech, anebo pro výrobu a přípravu léčiv,
- v látkách, které jsou určeny k aromatizaci nápojů, s podmínkou, že obsah etanolu nepřekročí 1,2 % objemových,
- obecně denaturovaný, přiboudlina²⁹ a líc ve výrobcích, ale musí být vyrobeny z lihu denaturovaného dle zvláštního právního předpisu, zvláštně denaturovaný syntetický a kvasný určeny pro použití ke stanovenému účelu,³⁰
- ve výrobcích, které spadají pod kódy KN 2207, 2208, 3301 a 3302, jsou znehodnoceny nebo zničeny dle pokynů za přítomnosti úředních osob,
- který je vzorkem odebraným celním úřadem anebo je stanoven pro povinné rozbor.

Dle odst. 2 téhož paragrafu se osvobození lihu použije ještě v případech ve výši technicky zdůvodněných skutečných ztrát, avšak jenom do výše stanovených norem ztrát. Mohou vznikat při jeho úpravě, skladování, zpracování nebo dopravě.

Všechny jmenované osvobození se shodují s unijním právem.

Ministerstvo financí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství může zamítnout osvobození od daně nebo již udělené osvobození zruší v souladu s článkem 27 odst. 5 směrnice 92/83/EHS, jestliže je zjištěno daňové zneužití lihu zvláštně denaturovaného, jež je obsažen ve výrobku, poté se tedy na něj nahlíží jako na nedenaturovaný líc.³¹ Sice z tohoto ustanovení není zřejmě zcela jasné, které ministerstvo z těch dvou vydá rozhodnutí o zamítnutí osvobození nebo jeho zrušení a které bude o skutečnostech informovat Komisi. Protože správcem daně není ani jedno z nich, nýbrž to jsou celní orgány.

²⁸ Nesmí to být výrobky uváděné pod kódy nomenklatury 2207 a 2208, na ty se osvobození nevztahuje.

²⁹ Přiboudlina je označení pro směs vyšších alkoholů, které vznikají při alkoholickém kvašení vedle hlavní složky ethanolu. Dalšími složkami jsou voda, mastné kyseliny a jejich estery.

³⁰ Zákon 61/1997 Sb., o lihu a vyhláška č. 141/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu.

³¹ § 67 odst. 3 ZSD.

Uživatel, jenž je dle § 3 písm. j) ZSD definován jako osoba, co přijímá a užívá vybrané výrobky osvobozené od daně, musí u plátce uplatnit písemně osvobození lihu od daně. Ovšem nejpozději do vyhotovení dokladu, který uvádí líh do volného daňového oběhu nebo také u celního úřadu, který propustí líh do režimu volného oběhu za podmínek podání písemného celního prohlášení anebo aktivního zušlechťovacího styku v systému navrácení. To celé pravidlo platí jenom u výrobků při výrobě potravin, látek používaných k aromatizaci, pro výrobu a přípravu léčiv, syntetického a kvasného zvláště denaturovaného lihu a ve vzorcích, jež jsou určeny k povinným rozborům.³² U zbývajících jmenovaných osvobození se nemusí podávat písemně nárok na osvobození od daně.

Celní ředitelství může vydat zvláštní povolení na přijímání a užívání lihu, který je osvobozen od daně, avšak jenom na jeden kalendářní rok. Povolení se týká vybraných osvobození lihu, což jsou výrobky při výrobě potravin, jejich doplňky a látky, výroba a příprava léčiv a zvláště denaturovaný kvasný líh.³³

2.4.4 Podmíněné osvobození od daně a daňové sklady

Jak uvádí ZSD v § 3 písm. e), tak podmíněné osvobození od daně znamená odklad povinnosti daň přiznat, vyměřit a zaplatit až do dne, kdy jsou vybrané výrobky uvedeny do volného daňového oběhu. Vybrané výrobky se dostanou do tohoto režimu v případech, kdy jsou umístěny v daňovém skladu nebo jsou dopravovány za podmínek, které jsou stanoveny pro dopravu a vývoz.

Daňovým skladem se rozumí sklad nebo podnik na výrobu vybraných výrobků, v tomto případě lihu, kde provozovatel za určitých podmínek vybrané výrobky vyrábí, skladuje, zpracovává, přijímá nebo odesílá. Do daňového skladu lze umístit pouze líh, který se nachází v režimu podmíněného osvobození od daně. Daňovým sklad je definován také jako prostorově ohraničené místo, které nesmí být přerušeno, až na výjimku veřejné komunikace, která prochází tímto místem.

S podmíněným osvobozením a daňovými sklady úzce souvisí i zajištění daně, aby nedocházelo k daňovým únikům například.

2.4.5 Zajištění daně

Zajištění daně z lihu lze nejvýše do 40 mil. Kč, jestliže provozovatel daňového skladu provozuje jenom jeden daňový sklad. V případě, kdy provozuje více daňových skladů, má za

---

³² § 71 odst. 1 písm. a), c), d), f), i), ZSD.

³³ § 71 odst. 1 písm. a), d), f), ZSD.

povinnost poskytnou zajištění daně maximálně do výše 120 mil. Kč a to bez ohledu na to, jestli jsou dva nebo je jich víc. Lze to takhle provést jenom za předpokladu, že zajištění daně bude poskytnuto složením nebo převodem finančních prostředků na depozitní účet zřízen správcem daně, tudíž celním úřadem. Nelze tedy zajištění daně poskytnout jinými formami, které vymezuje § 21 odst. 1 ZSD a to buď zárukou, pod podmínkou, že o přijetí rozhodne celní úřad nebo ředitelství anebo ve druhém případě ručením, kdy tyto orgány musí povolit osobu ručitele.

Při výpočtech zajištění daně dle § 21 odst. 7 téhož zákona se nebere v potaz množství lihu, jehož vlastníkem je stát a množství lihu, který je obecně denaturovaný dle zákona o lihu.

Zajištění daně není vyžadováno, jedná-li se o lihovar, jenž je pod stálým daňovým dozorem a úředními závěry správce daně jsou zajištěna výrobní a skladovací zařízení. A také pro líh vyráběný v pěstitelské pálenici.

2.4.6 Vznik daňové povinnosti a přiznání, zaplacení a splatnost daně

Výrobou lihu nebo dovozem lihu na daňové území Evropského společenství vzniká daňová povinnost. Jakmile se líh dostane do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky, tak vznikne povinnost daň přiznat a zaplatit. Ale ZSD vymezuje další případy, kdy vzniká tato povinnost, např.³⁴:

- u lihu, jenž je osvobozen od daně nebo byla u něj vrácena daň, a je použit pro jiné účely, než bylo uplatněno osvobození či vrácení daně,
- u lihu, který je dopraven v režimu podmíněného osvobození od daně a došlo k jeho ztrátě či znehodnocení,
- nebo u lihu použitého pro vlastní spotřebu.

Po skončení zdaňovacího období, které je mimo jiné kalendářní měsíc, kdy vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit je daň splatná do 55 dnů a to jednorázovou částkou za měsíc.

Prvním zákonem o spotřebních daních 587/1992 Sb., jak lze vidět v tabulce 1.3, se daň odváděla měsíčně nebo zálohově. Jestliže měsíční daňová povinnost nepřesáhla částku 100.000 Kč, tak se daň odváděla jednou měsíčně. V případě daňové povinnosti více jak 100.000 Kč až do 2 mil. Kč se částka daně odváděla dvakrát za měsíc a denně přesáhne-li částku 2 mil. Kč.

---

³⁴ § 9 odst. 3 ZSD.

Tab. 2.3: Frekvence odvodu daňové povinnosti

Výše daňové povinnosti	Frekvence odvodu
do 100.000 Kč	měsíčně
100.000 Kč – 2 mil. Kč	dvakrát za měsíc
nad 2 mil. Kč	denně

Zdroj: Vlastní tabulka, zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních.

Další novelizací se zrušil odvod daně dvakrát za měsíc, takže plátcí platili buď denně, nebo jednou částkou za měsíc. Později se změnila i výše daňové povinnosti, kdy hranice byla tvořena 7 mil. Kč a později až 10 mil. Kč.

2.4.7 Správa daně

Správu daní vykonávají dle § 1 odst. 3 ZSD celní orgány a jedná se o dvoustupňovou organizační strukturu. Jsou to celní úřady, které jsou podřízené Generálnímu ředitelství cel ČR se sídlem v Praze. Celních úřadů je v České republice dohromady 15, z toho se organizační struktura Celního úřadu pro Liberecký kraj a Celního úřadu Praha Ruzyně liší od ostatních celních úřadů. Na mapě celních úřadů³⁵ lze nalézt rozmístění jak těchto institutů, tak i územních pracovišť, do kterých spadají celní oddělení, daňové oddělení, celní a daňové oddělení.

Generální ředitelství cel podléhá Ministerstvu financí, jež je ústředním orgánem státní správy v oblasti daní, poplatků a cel.

Tato organizační struktura je dána až od 1. ledna 2013 novým zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky. Do této doby platil zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dříve organizační struktura byla třístupňová a tvořilo ji Generální ředitelství cel, celní ředitelství a celní úřady.

2.5 Dílčí závěr kapitoly

Výsledky této kapitoly tvoří teoretický rámec pro další následující kapitoly.

Harmonizace spotřebních daní se neustále vyvíjí, tento proces není ukončen a bude ještě dlouho trvat, než se sladí veškerá legislativa členských států. Celá tato problematika není dána jenom zákonem o spotřebních daních, ale i dalšími právními předpisy, z nichž jsou

³⁵ Celní správa České republiky [online]. [citováno dne 2013-01-29]. <http://www.celnisprava.cz/cz/onas/organizacni-struktura/Documents/mapa-cel-urad.pdf>.

nejdůležitější zákon o lihu a zákon o povinném značení lihu. Oba tyto zákony jsou dále popsány v následujících kapitolách.

3 Daň z ethylalkoholu ve vybrané společnosti

Tato část diplomové práce je zaměřena na historii a představení společnosti Hill's Liquere s.r.o., a zdanění lihu uvnitř společnosti. V kapitole je naznačen i rozdíl mezi lihem a lihovinou.

3.1 Historie společnosti Hill's Liquere s.r.o.

Společnost Hill's Liquere s.r.o. byla založena v roce 1920 Albínem Hillem v Brušperku u Ostravy. Začátky jeho podnikání se rozvíjely spíše směrem velkoobchodu s vínem, až krátce na to začal vyrábět vlastní alkohol a likéry.

Jeho nástupce syn Radomil Hill studoval v Praze školu výroby a míchání likérů, což za jeho dob byly v Evropě jenom tři takové školy. Další dvě byly v Paříži a Berlíně. Po jeho vyučení v roce 1947 založil divizi firmy ve Valašském Meziříčí. Dohromady se jim oběma podařilo produkovat různé speciality jako bylinný likér Radigast pojmenovaném po slovanském bohu Radegastovi, 160 let prověřená receptura Alpského rumu, Zubrovka nebo také Absinth.³⁶

Rokem 1948 nastal nový komunistický režim a prosperující rodinnou firmu znárodnili. Tudíž Albín Hill si našel jiné zaměstnání a za nedlouho na to umírá jako zlomený muž, který přišel o veškerý svůj majetek a celoživotní práci a úsilí na své firmě. Jeho syn Radomil se přestěhoval se svou rodinou do Jindřichova Hradce, kde začal pracovat pro společnost Fruta jako řidič kamionu. Ale díky svým schopnostem a znalostem v oboru likérnictví se vypracoval až do funkce obchodního náměstka a byl patrně nejlepším likérníkem na nynějším území České republiky³⁷. Jeho největším úspěchem bylo vynalezení receptury pravděpodobně nejznámějšího alkoholu v Československu a to 40% jindřichohradeckého rumu s logem plachetnice.

Přelom nastal po sametové revoluci v roce 1989, kdy Radomil Hill vyjednával o navrácení majetku do svého vlastnictví. V Jindřichově Hradci vybudoval svou vlastní likérku, kde nabízel hlavně rum, vodku, zelenou, vaječný likér a již výše zmíněný Radigast. Velké zisky mu přinesla produkce kokosového likéru a také světu známého Hill's Absinthu 70%. Nadále měl ve svém portfoliu 95 druhů alkoholu, likérů a destilátů.

---

³⁶ History of Hill's Liquere [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.absinth.cz/about-us/>.

³⁷ Historie Likérky [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.hillsabsinth.cz/historie.php>.

3.2 Představení společnosti Hill's Liquere s.r.o.

Sídlo společnosti Hill's Liquere s.r.o. je v Jindřichově Hradci, kde se nachází manufakturní výroba, obchod, ale také například rodinné muzeum. V Brušperku má nyní společnost jenom kancelář a ve Valašském Meziříčí sídlí obchod s výrobou. Předmětem podnikání této firmy je nejen výroba alkoholu, ale také velkoobchod, specializovaný maloobchod, zprostředkování obchodu a služeb. Nabízí škálu 80 produktů lihovin a likérů, již k výše zmíněným lihovinám patří mezi nejvíce prodávané například Borovička, Hill Gin nebo Vajgar vodka a u likérů Anglický punč, Griotte, Ořechový likér či Kávový likér³⁸. Nicméně až devadesátiprocentní produkci tvoří absinth, který byl i oceněn 4 hvězdičkami časopisu Class, a dále o něm psali například i v Timesech či Focusu. V Praze trh s absinthem ovládá z 80 % právě Hill's Absinth, který je také exportován až do 15 zemí světa a jako jediný český absinth je k dostání v luxusním londýnském obchodním komplexu Harrod's³⁹.

Dcera majitele Hill's Liquere s.r.o. Eva Hillová je jednou ze dvou jednatelů v březnu 2012 nově vzniklé společnosti EUPHORIA TRADE s.r.o., jenž je vlastněna značkou EUPHORIA. Všechny alkoholické destiláty, které společnost nabízí, jsou vyráběny v likérce Hill's Liquere s.r.o. a pod značkou EUPHORIA je vytvořena řada Euphoria Absinth. Kromě této řady alkoholu nabízí Hill's absinth a Hill's premium absinthe. Cílem společnosti je vytvořit produkty, které jsou kombinací kvality, designu a ceny. Výrobky jsou všechny vyráběny manufakturně. Seskupení osmi až jedenácti kvalitních bylin⁴⁰, jenž jsou ručně sbírány a vyextrahovány v obzvláště jemném alkoholu, který se poté lije do láhví, jež jsou ručně uzavírány. Absinth je 100% přírodní bez jakýchkoliv přírodních barviv a přísad. Rysem designu jsou speciální láhve s jedinečnými etiketami a větývkou pelyňku uvnitř láhve. Všechn alkohol je nabízen za konkurenceschopnou cenu.

3.3 Likérka jako plátce daně

Jelikož společnost Hill's Liquere s.r.o. je plátcem spotřební daně, tak se musela zaregistrovat u místně příslušného správce daně, což od roku 2004 s platností nového ZSD vykonávají pouze celní orgány. Všechny produkty v rozmezí od 20 % do 80 % obsahu

³⁸ Další lihoviny a likéry na: Lihoviny [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.hillsabsinth.cz/lihoviny.php>.

³⁹ Likérka připravuje distribuci tisícovek lahví s novými kolký [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: http://valassky.denik.cz/zpravy_region/likerka-pripravuje-distribuci-tisicovek-lahvi-s-novymi-kolky-20120927.html.

⁴⁰ Jsou používány bylinky jako například pelyněk Pontica, anýz, yzop, fenykl, máta, hřebíček, koriandr nebo plátky citrónu či pomeranče.

alkoholu, jež firma vyrábí, jsou předmětem zdanění. Aby tuto činnost mohla vykonávat, musí provozovat daňový sklad na základě povolení. Dohled nad daňovým skladem mají celní orgány, a její provoz funguje v režimu podmíněného osvobození, s čímž je nutno zajištění daně. Společnost má povinnost zajištění daně ve výši 100.000 Kč a zajišťuje ji prostřednictvím převodu těchto financí na depozitní účet.

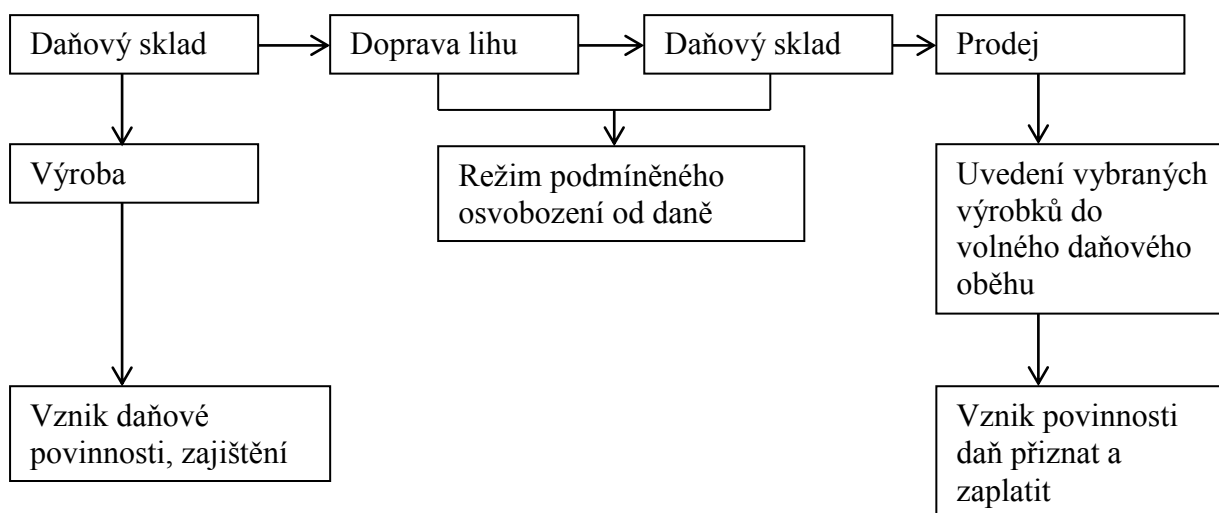
3.3.1 Osvobození od daně

Společnost nakupuje líh, který je podmíněně osvobozený od spotřební daně a tudíž zdaňuje až hotové výrobky jdoucí pro odeslání. Dříve se nakupoval líh, jenž už obsahoval spotřební daň z lihu, a následně se tato daň odváděla při expedici vyrobených lihovin znovu. V těchto případech tedy docházelo ke dvojímu zdanění.

3.3.2 Vznik daňové povinnosti, její přiznání a zaplacení

Daňová povinnost společnosti vzniká dnem dovozu lihu. V daňovém skladu jej drží v podmíněném osvobození od daně do doby, než je použit k výrobě lihovin. Vzniklé hotové výrobky jsou dány zpět do daňového skladu, než jsou poslány k odběrateli, a v ten okamžik vzniká povinnost přiznat spotřební daň z lihu, viz obrázek 3.1.

Obr. 3.1: Vznik daňové povinnosti

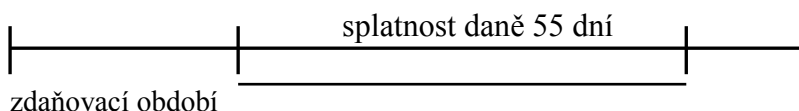
Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3.3 Splatnost daně

Hill's Liquere s.r.o. má jak všechny ostatní likérky splatnost spotřební daně z lihu jednou za měsíc a to do 55 dnů od skončení zdaňovacího období, v němž jí vznikla povinnost daň přiznat, viz obrázek 3.2.

Obr. 3.2: Splatnost daně

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3.4 Placení ostatních daní

Likérka jako taková neplatí pouze spotřební daň z lihu, ale má další povinnosti ohledně jiných daní. Nejdůležitější z pohledu tohoto textu sice zůstává tato daň, ale ze strany Hill's Liquere s.r.o. jakožto právnické osoby je pro ni nejdůležitější placení daně z příjmů právnických osob. Ve vlastnictví má několik aut pro služební i soukromé účely, tudíž i silniční daň je povinnou platbou pro ni. Taktéž budovy, jež vlastní k výrobě alkoholu podléhají dani z nemovitostí a tuto částku je povinná odvádět.

3.4 Líh x lihovina

Pro definici a charakteristiku lihu je používán zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o lihu“). Jeho smyslem je vymezení podmínek pro výrobu, úpravu, skladování, evidenci a oběhu lihu, při těchto procesech je účelem zajištění daňových příjmů státního rozpočtu. V zákoně o lihu jsou stanoveny i podmínky pro výrobu, konzumního lihu, lihovin a alkoholických nápojů.

Líh, lihoviny a alkoholické nápoje lze vyrábět jenom v provozovnách, které schválí ústřední orgán státní správy, a za předpokladu, že fyzické či právnické osobě bylo vydáno státní povolení neboli koncese. Jestliže osoby splní zvláštní právní předpisy a přiloží požadované dokumenty, tak Ministerstvo zemědělství a průmyslu a obchodu vydají kladné stanovisko k žádosti a schválí lihovar nebo provozovnu, která je určena k výrobě lihovin a alkoholických nápojů. Pro výrobu lihu mohou být použity jen taková výrobní zařízení, která

zaručí spolehlivé zjištění vyrobeného množství a musí být zajištěno úředními závěrami pro změření tohoto množství. Dle zákona o lihu smí být líh uskladněn pouze v kalibrovaných nádržích.

Líh, nebo také ethanol nebo hovorově alkohol se používá pro název seskupení primárních alkoholů. Je získáván destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených roztoků, jež pocházejí z celulózy či z cukerných roztoků, které můžou pocházet jak z cukerných surovin, tak ze škrobnatých surovin, nebo taktéž ze surovin obsahující líh kvasný. Další možností jak líh získat, je synteticky. Je povoleno vyrábět jenom líh:

- syntetický,
- sulfíťový,
- kvasný,
- zvláště denaturovaný,
- obecně denaturovaný,
- úkapy a dokapy⁴¹,
- přiboudlina.⁴²

Nejnámějším použitím lihu je výroba alkoholických nápojů, ale je jsou další řady využití lihu, například v oblasti kosmetiky jako součást parfémů, nebo se používá při výrobě čisticích prostředků, či jako přídavek do pohonných hmot. Své využití má i v chemickém průmyslu, kde je používán jako surovina při výrobě jiných organických sloučenin (kyseliny octové, ethenu atd.)

Lihoviny jsou alkoholickými nápoji obsahující alespoň 15 % objemového ethanolu, samozřejmě se zde nezahrnují piva ani vína. Z hlediska zdraví se smí pro výrobu lihovin používat jenom kvasný ethanol, který se fermentuje působením různých druhů kvasinek a následně se destiluje.

Není patrné, kdy takový první destilát ve světě vznikl, ale na českém území jsou první zmínky za doby Jana Lucemburského, ale výroba byla rozšířena až za vlády Karla IV., a to spíše jenom vinné destiláty. Teprve za života Václava IV. byla založena první větší vinopalna⁴³ a vzniklo nové řemeslo. S postupem času se destiloval kvas i ze surovin jako trnky, hrušky, bezinky, jablka nebo jalovec a následně i z brambor, melasy a cukrové řepy. Nejrozšířenějším destilátem ovšem zůstala žitná či rezná kořalka.

---

⁴¹ Při rektifikaci (mnohonásobné destilaci) se destilát rozděluje na 3 frakce – úkap, jádro a dokap. Jde o proces oddělení nevhodných látek od vlastního kvalitního destilátu.

⁴² Další jejich podkategorie v § 11 zákona o lihu.

⁴³ Vinopalna je zařízení či budova se zařízením používána k destilaci vín nebo zkvašených matolin (zbytkový produkt po vylisování vína nebo ovoce) na destilát.

Dle původu ethanolu se lihoviny dělí na dvě následující kategorie:

- lihoviny vyráběné kvasným pochodem – kdy ethanol vzniká za situace přímo zkvašením sacharidistických surovin určených pro výrobu lihovin, poté následuje destilace a její další úpravy až se jím získá konečný produkt, přičemž charakter je určen původní surovinou potřebnou ke zpracování, zástupci této skupiny jsou slivovice, whisky, brandy, rum, tequilla aj.,
- lihoviny vyráběné tzv. studenou cestou – což znamená, že nedochází ke kvašení, tudíž ethanol vzniká mícháním jednotlivých složek, v němž podstatnou surovinou je líh kvasný rafinovaný a dále jsou to cukr, ovocné sukusy⁴⁴ a šťávy, víno, destiláty, extrakty bylin a drog, aromatické látky voda a další, takto vznikají lihoviny jako Becherovka, gin, fernet, tuzemák nebo vodka.

3.5 Dílčí závěr kapitoly

Kapitola přinesla bližší pohled do zdaňování lihu uvnitř likérky, konkrétně Hill's Liquere s.r.o. I bez nedostatku poskytnutých informací se lze dovědět alespoň základní údaje a udělat si malý přehled mezi lihem a lihovinou.

---

⁴⁴ Sukus je zahuštěná ovocná šťáva, trest'.

4 Zhodnocení dopadu tzv. prohibice v České republice

Tato kapitola pojednává o prohibici, jejím významu jak ve světě, tak v České republice, dále statistické údaje o výši výnosů z daní z lihovin v roce 2008 až 2012 – dotknutého kauzou methylalkoholu. Jedna podkapitola se věnuje i daňovým únikům a analyzování těch nejčastějších co se objevují na trhu. Je zde analyzován dopad prohibice na již zmíněnou firmu Hill's Liquere, s.r.o.

4.1 Význam prohibice

Význam slova „prohibice“ jako takového znamená v obecném lingvistickém pojetí zákaz. Týká se jak zákazu alkoholu, drog, právní definice předvolání (americká jurisdikce), piktogramické značení, tak prohibice je i součástí islámského náboženství v podobě 66. súry Koránu⁴⁵. V případě pojetí pro účely tohoto textu je relevantní především prohibice ve významu zákazu prodeje alkoholu. Nejčastěji se vyskytuje v podobě zákazu výroby, dopravy a prodeje veškerých, či specificky definovaných lihovin. Takovéto vyjádření prohibice se týká především historie evropských kultur, tedy i severoamerické. Její stopy lze však vypořádat i v mimoevropských kulturách. Nejranější prokazatelné záznamy o praktikování zákazu alkoholu jsou ze staré Číny, konkrétně dynastie Sia⁴⁶ (cca 2070-1600 př. n. l.) První vládce této dynastie praktikoval zákaz alkoholu po celou dobu své vlády. Z historického hlediska je nutno započítat i některé státy a území s muslimským a buddhistickým učením, kde je alkohol považován za obecně nepřijatelný prvek osobního i veřejného života.

Nejvíce a nejlépe zdokumentované zákazy alkoholu se týkají především Evropy a Severní Ameriky 19. a 20. století.

Průkopníkem zákazu prodeje, distribuce a výroby alkoholu se staly především země severní Evropy, jejichž fyzicko geografické předpoklady způsobovaly vyšší míru konzumace alkoholu než v ostatních zemích, což často vedlo k vyššímu počtu sebevražd a vysoké procentuální míře alkoholismu. V současnosti, především v zemích Skandinávie, funguje částečná prohibice v podobě omezeného prodeje alkoholu a omezeného dovozu alkoholu ze zahraničí.

---

⁴⁵ Súra = kapitola v Koránu.

⁴⁶ Sia dynastie = Xia Dynasty, informace z: Chinese Administration of Alcoholic Beverages [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://www.sytu.edu.cn/zhgjiu/u9-1.htm>.

Nejznámějším příkladem klasického pojetí prohibice je však zákaz výroby, distribuce a prodeje veškerých alkoholických nápojů na území Spojených států amerických mezi lety 1920 až 1933. Zákaz byl ratifikován v 18. a zrušen v 21. dodatku ústavy Spojených států. Prohibice se nevztahovala na soukromé vlastnictví a konzumaci alkoholu.

Počátky americké prohibice sahají až do první poloviny 19. století, kdy se začala formovat tzv. „Anti-Saloon League“, což byla hlavní organizace lobující za prohibici ve Spojených státech počátku 20. století. Organizace se stávala z předních členů Metodistických, Baptistických a jiných protestantských církví a postupně se začala formovat v silné hnutí působící jak v jihu Spojených států amerických, tak v průmyslových oblastech severu. Vrcholní představitelé Anti-Saloon League postupně prostupovali do klíčových oblastí americké legislativy a postupně tak připravovali živnou půdu k postupné ilegalizaci alkoholu v Americe.

Prohibice ve Spojených státech se stala skutečností přijetím Volsteadova zákona⁴⁷ 28. října 1919, který umožňoval pokutování při nedodržení prohibice na městské úrovni. To se však setkalo s nevolí a výsledný efekt byl takřka opačný. Vzniklo mnoho ilegálních stáčíren a distribuce a prodej načerno páleného alkoholu začala vzkvétat obrovským tempem. To vedlo i ke vzniku mnoha ilegálních organizací a pouličních gangů, které se tímto výnosným obchodem zabývaly. Nejznámějším se pravděpodobně stal gangster Al Capone, který působil v Chicagu, a během několika málo let se mu podařilo vytvořit zločineckou organizaci, která kontrolovala ilegální trh alkoholu takřka po celém Východním pobřeží a dosahovala obrátu 60 mil. USD ročně.

Negativní důsledky americké prohibice na sebe nenechaly dlouho čekat. Kromě bujení zločineckých organizací se i abnormálně zvýšil počet smrtelných otrav na ilegálně pálený a často velmi nekvalitní alkohol. V dobách velké hospodářské krize tato problematika eskalovala do takové míry a i trh s načerno páleným alkoholem vzrostl do takové míry, že se začalo objevovat více a více zastánců z řad politiků, kteří žádali ukončení prohibice, především z důvodu obrovských finančních ztrát, které americký rozpočet podstupoval nezdaněním „černého“ alkoholu.

Definitivní ukončení prohibice ve Spojených státech nastalo 5. prosince 1933 přijetím 21. dodatku ústavy Spojených států. Ten umožňoval zavedení či zrušení prohibice na úrovni

---

⁴⁷ Informace z: Částečná prohibice byla už i v Česku. V roce 1992 [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/castecna-prohibice-byla-uz-i-v-cesku-v-roce-1992-f35-/zpravy-domov.aspx?c=A120914_213633_ln_domov_mpr.

federálních států, což se projevilo jejím takřka okamžitým zrušením v drtivé většině států USA.⁴⁸

4.2 Prohibice v České republice

Už za doby komunismu (v letech 1949 – 1989) byla prohibice normálním jevem při každých volbách či dnech státního smutku, vztahovala se na prodej tvrdého alkoholu a vína. Toto pravidlo bylo ponecháno i na další parlamentní volby konané v roce 1992, kdy byla vyhlášena částečná prohibice na prodej veškerého alkoholu s výjimkou piv, jež měly deset a méně stupňů. O dva roky později, tedy 1994, se tentýž zákaz dotýkal i komunálních voleb v Praze.

Nedá se tudíž napsat, že by vyhlášení částečné prohibice dne 14. září 2012 bylo historicky první na území České republiky, ale na druhou stranu nikdy nebylo vyhlášeno na základě otrav methyalkoholem a následném umírání lidí při požití tohoto jedovatého alkoholu.

4.2.1 Základní údaje o kauze methyalkohol

Již před vyhlášením prohibice, vláda uvalila zákaz na prodej destilátů a tuzemáku, který měl obsah alkoholu vyšší než 30 procent, ve stáncích, jelikož už tehdy bylo číslo obětí docela dost vysoké, a to 17 mrtvých lidí. Prohibice se týkala lihovin, jejichž obsah alkoholu byl nad 20 procent. Nejen, že ho prodejci nesměli prodávat, musel se stáhnout jak z regálů v obchodech, tak z pultů restaurací nebo hospod.

V dalších dnech se Polsko i Slovensko rozhodlo zakázat prodej veškerého alkoholu pocházejícího z území České republiky, a to na dobu aspoň jednoho měsíce. Nicméně ministr zdravotnictví na žádost Evropské komise zakázal export tohoto alkoholu, jehož se prohibice týkala, do zemí Evropské unie. Ale nezůstalo jenom u zemí EU, zákaz dovozu alkoholu z ČR vyhlásilo i Rusko.

Dne 20. září 2012 vešla v platnost vyhláška o nových kolcích, na základě nichž se pozná nově vyrobený alkohol, více obrázek 4.1.

---

⁴⁸ Informace z: Alcohol Prohibition [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://eh.net/encyclopedia/article/miron.prohibition.alcohol>.

Obr. 4.1: Ukázka nového kolků

Ministr financí Miroslav Kalousek podepsal vyhlášku, na jejímž základě státní tiskárna cenin začne s výrobou nových kolků. Vyhláška má být účinná od středy 27. září. Ve stejný den by mělo podle rozhodnutí vlády ministerstvo zdravotnictví zmírnit své nyní platné mimořádné opatření o plošném zákazu prodeje tvrdého alkoholu.

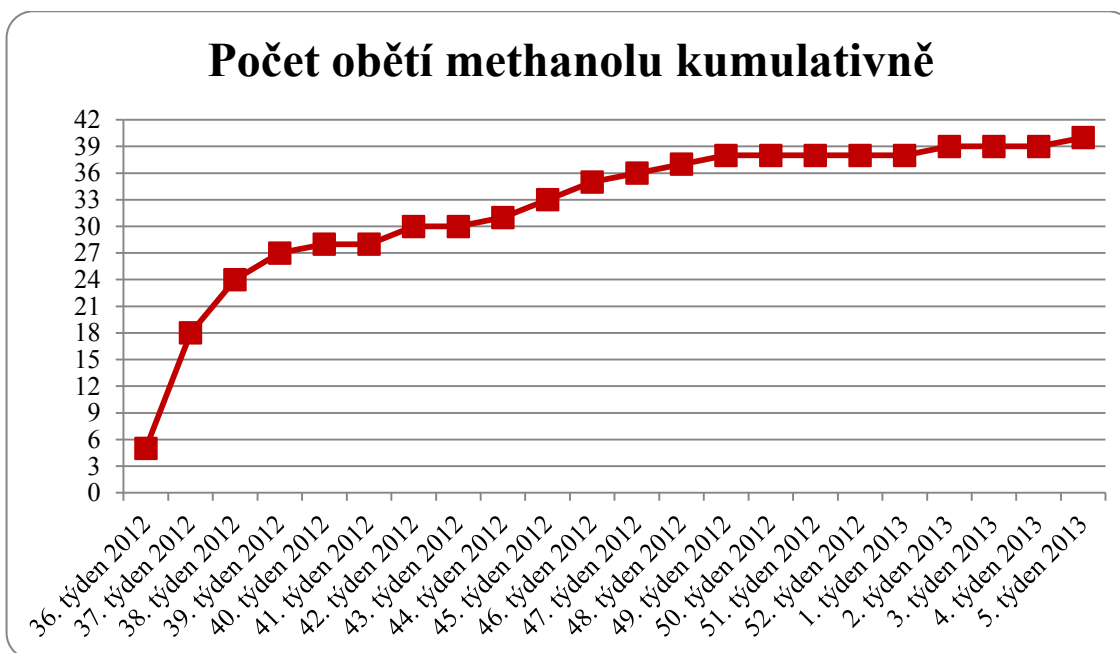

Zdroj: České noviny [online]. [citováno 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.ceskenoviny.cz/tema/index_img.php?id=237274.

Jakmile likérky začaly dostávat nové kolky, tak vláda zmírnila prohibici a bylo možné prodávat i konzumovat lihoviny, které byly vyrobené před rokem 2012 nebo lihoviny vyrobené sice v tomto roce, ale opatřené tzv. rodným listem. Taktéž se tohoto alkoholu týkal i vývoz.

Prohibice trvala 14 dní, během této doby policie ČR našla několik viníků a také některé z nich obvinila.

Graf 4.1: Počet obětí methanolu v jednotlivých týdnech kumulativně

Zdroj: Vlastní graf.

S ukončením prohibice, ale nedošlo k zastavení počtu úmrtí, i nadále se objevují případy hospitalizovaných lidí v nemocnicích s podezřením na požití methylalkoholu, jak poukazuje graf 4.1 počet obětí.

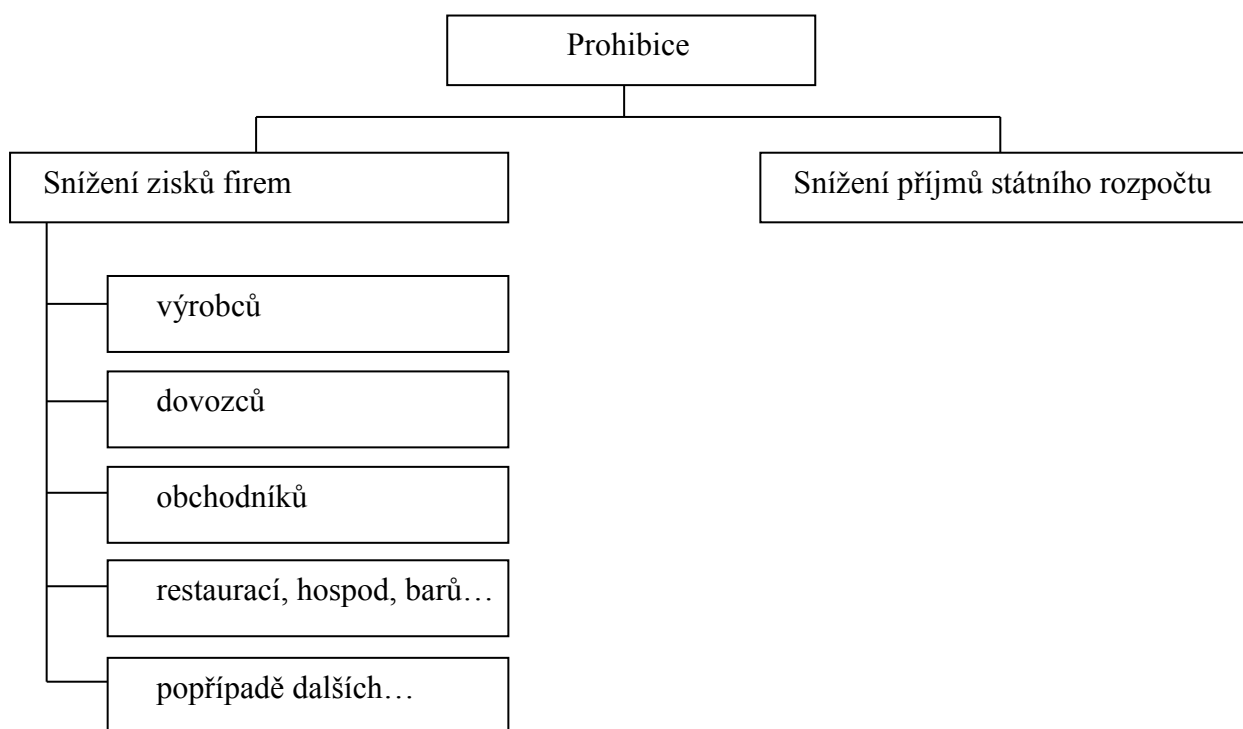
Zatím poslední případ smrti na otravu se vyskytl 29. ledna 2013, kdy celkový počet obětí činí 40 mrtvých. Ukázka lahví, které obsahovaly methylalkohol, je v Příloze 3.

4.2.2 Ekonomické dopady prohibice

S případem výskytu methylalkoholu nebyly vůbec spokojeny lihovary, neboť jim klesal odbyt alkoholu a s vyhlášením prohibice se jim zastavil prodej na 14 dní. Největší likérky odhadovaly pokles spotřeby tvrdého alkoholu až na 15 procent, což dohromady činilo přibližně 15 mil. Kč denně, o které výrobci a dovozci lihovin přicházeli. Kvůli celé situaci, jež nastala, dostali možnost požádat o odložení splatnosti spotřební daně z lihu na alkohol, který se neprodával a zůstával ležet na skladě.

Na obrázku 4.2 si lze všimnout, na koho všeho měla důsledek prohibice, nepočítaje lidí, kterých se taktéž prohibice dotkla tím, že si nemohli nakoupit alkohol například pro různé plánované oslavy či svatby atd.

Obr. 4.2: Důsledky prohibice

Zdroj: Vlastní schéma.

Dalšího koho negativně zasáhla tato kauza, byly restaurace, hospody, bary a jim podobné zařízení. I ony se potýkaly s klesajícím prodejem alkoholu v důsledku opatrnosti lidí v konzumaci těchto lihovin. Nepředpokládalo se, že by 14ti denní prodlevu, kdy se alkohol neprodával, dohnaly do konce roku 2012, domnívaly se, že pokles tržeb bude okolo 8 procent⁴⁹. Přišly tak přes 200 mil. Kč. na tržbách za každý den prohibice. Navíc k tomu musely zlikvidovat již otevřené lihoviny, což jim přispělo jenom na větších nákladech, nebo v případech drahých lahví si je mohli nechat podrobit testu.

Neméně se prohibice také dotkla státní kasy, která díky ní přišla téměř o 25 mil. Kč denně. Částka zahrnuje jak spotřební daň z lihu, tak také sazbu DPH, jež v roce 2012 činila 20 procent. Taktéž stát tratil na výběru daně z příjmů, kdy např. restaurace měly nižší zisky.

Přes 20 milionů litrů alkoholu zůstalo ve skladech distributorů, výrobců, restaurací nebo v maloobchodech. Jsou to láhve, které byly v daném roce vyrobeny a musejí být opatřeny rodným listem. Jestliže se nepodařilo obchodníkům získat doklad, odkud líh pochází, tak jej na své náklady museli nechat zlikvidovat. Došlo-li u likvidovaného alkoholu při nákupu k odvodu spotřební daně a daně z přidané hodnoty, tak poplatníci dostali své peníze nazpět formou prominutí úhrad povinných plateb na daních z příjmů.

Není pochyb, že v období prohibice se rozrostl černý trh s alkoholem, který samozřejmě existoval i před celou kauzou. Státní pokladna tak přichází nejméně o 1,6 mld. Kč ročně na daních z nezdaněného alkoholu. Vláda si v říjnu 2012 nechala vypracovat ministerstvy zdravotnictví, financí, zemědělství, průmyslu a obchodu a vnitra analýzu, jak orgány státní správy vykonávají činnosti spojené s postihováním černého trhu s alkoholem. Analýza je vypracována za období leden 2010 až říjen 2012 a týká se následujících orgánů:

- Celní správa České republiky,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce,
- Policie České republiky,
- Česká obchodní inspekce,
- územní finanční orgány.

Materiál obsahuje informace ohledně kompetencí, které orgány mají, identifikaci zjištěných nedostatků souvisejících s postihováním černého trhu s alkoholem a následně návrhy na zlepšení výkonu kompetencí. Po vyhodnocení této analýzy došli k námětům na legislativní

---

⁴⁹ Státní kasu čeká výpadek, alkohol jí denně vynášel desítky milionů [online]. [citováno 2013-02-03]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/statni-kasu-ceka-ohromny-vypadek-obchody-stahuji-alkohol-z-pultu-pyq-/ekonomika.aspx?c=A120914_210350_ekonomika_neh.

změny, jež je nutno chápat jako vstupy do plánu nulové tolerance k černému trhu s alkoholem. Změn by se dotýkaly hlavně tyto zákony:

a) zákon o spotřebních daních,

- aby bylo umožněno správci daně změnit podmínky povolení při změně podmínek na straně subjektu či vnějších podmínek,
- aby se nemohlo vydávat nové povolení osobě, jenž jí bylo dříve odňato kvůli porušení jeho podmínek nebo podmínek, které stanovuje zákon,

b) zákon o lihu,

- cílem je minimalizovat výjimky, které se týkají zvláštní denaturace lihu a jeho užití a následně zpřísnit, sjednotit a zpřehlednit dosud platné výjimky,
- doplnění povinnosti neodbouratelného barvení a značení všech druhů denaturovaného lihu,
- zavést online elektronické lihové bilance,
- zlepšení výsledovatelnosti pro denaturovaný líh,

c) zákon o povinném značení lihu,

- zpřísnit podmínky pro nakládání s lihem v místech, kde je legálně prodáván pro přímou spotřebu,
- zvážit čipování spotřebitelských balení nebo jej označit jinak,
- zavést destruktivní kolky nebo individuální číslo kontrolní pásky,
- zařídit povinnost použití jednocestných uzávěrů alkoholu, které jsou určeny pro gastronomii,

d) trestní zákoník,

- revize trestního zákoníku v případech trestných činů zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby,

e) zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami,

- prosadit zákaz prodeje lihovin z automatů, internetového prodeje a prodeje alkoholu mimo „kamenné“ prodejny,
- umožnit prodej lihovin jen v obslužných úsecích prodejen,

f) další návrhy.⁵⁰

---

⁵⁰ Více na: Úřad vlády. Analýza činnosti státní správy v oblasti postihování černého trhu s alkoholem [online]. Celní správa [citováno 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Documents/Analiza-cnnosti-statni-spravy-v-oblasti-postihovani-cerneho-trhu-s-alkoholem.pdf>.

4.2.3 Srovnání inkasa spotřební daně z lihu roku 2008 – 2012

Následující tabulka 4.1 a graf 4.2 ukazují srovnání příjmů daně z lihu v letech 2008 až roku 2012.

Tab. 4.1: Inkaso daně z lihu [v Kč]

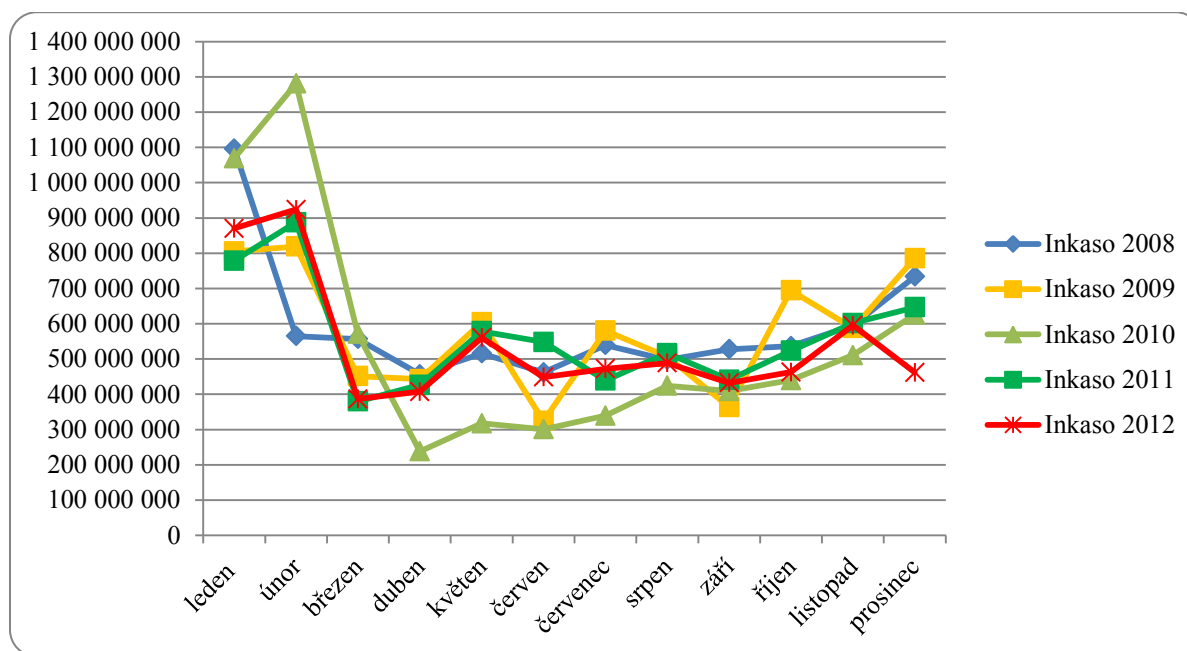
Zdaňovací období	Inkaso 2008	Inkaso 2009	Inkaso 2010	Inkaso 2011	Inkaso 2012
leden	1 096 490 018	804 850 317	1 068 954 755	778 835 071	870 448 499
únor	565 165 716	819 206 886	1 280 808 334	887 671 914	923 734 548
březen	556 783 526	451 397 553	571 200 082	379 744 921	386 629 007
duben	456 286 225	442 701 205	238 193 418	426 619 167	407 261 592
květen	515 949 728	604 162 001	317 672 690	578 691 723	560 228 827
červen	462 100 798	324 475 868	301 038 752	548 186 591	448 753 033
červenec	539 431 980	580 269 678	339 247 504	439 176 977	472 592 640
srpen	497 576 864	506 257 394	424 473 627	516 443 369	488 579 249
září	527 553 480	363 912 744	409 076 958	440 833 037	432 476 862
říjen	536 201 549	694 539 623	440 109 814	523 314 397	462 871 115
listopad	595 206 457	587 805 800	511 145 650	601 784 951	595 199 062
prosinec	733 606 936	785 274 730	626 196 657	646 557 186	461 757 711
Celkem	7 082 353 277	6 964 853 799	6 528 118 241	6 767 859 304	6 510 532 145

Zdroj: vlastní tabulka, informace z: Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu lihu [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx>.

V inkasu daně je zahrnuta i spotřební daň vyměřená při dovozu ze třetích zemí. Dle křivek v grafu lze vidět, že prohibice neměla až tak velký význam na státní kasu, jelikož příjem je přibližně ve stejné výši v měsících září až prosinec jak v ostatních letech. Je nutno brát v úvahu také skutečnost, že zde existuje časový posun ve splatnosti daně 55 dní, s tím je spojen fakt, že v podstatě nejvyšších tržeb dochází v měsíci únor skoro ve všech letech, kdy lidé nakupují alkohol na vánoce a nový rok.

Větší vliv, jak si lze povšimnout, měl rok 2010, kdy se zvyšovala sazba daně z 26.500 Kč/hl ethanolu na 28.500 Kč/hl ethanolu. Světle zelená křivka se touto realitou posunula o hodně níže než v ostatních letech, ale i přes daný jev se koneckonců začala zvyšovat a inkaso státního rozpočtu se dostalo do srovnatelných částek jako obvykle.

Graf 4.2: Inkaso daně z lihu [v Kč]

Zdroj: Vlastní graf.

4.3 Dopad prohibice na firmu Hill's Liqueure s. r. o.

Jak již už bylo výše zmíněno, tak prohibice se dotkla velké části likérů. Hill's Liqueure, s.r.o. za celou dobu trvání prohibice, kdy nesměli vyrábět, ani vyvážet do zahraničí přišla o miliony korun. Nejenže utrpěli finanční škodu, ale neméně závažnou újmu jim přineslo i bezpříkladné rozhodnutí vlády, které likérce uškodilo na reputaci. Zvažovali, zda chtít po státu nějakou náhradu škody, přinejmenším s odložením plateb spotřební daně nebo získáním určitých úlev.

Nicméně majitelka firmy Eva Hillová na prohibici zareagovala intuitivně výrobou limitované edice speciálních výrobků, jež měly obsah alkoholu 19 %, na které se zákaz výroby a distribuce nevztahoval. Alespoň měli oproti ostatním výrobcům určitou kompenzaci, i když se nejednalo o vysoce obsahový alkohol, ale díky těmto produktům byli stále na pultech obchodů a lidem na očích. Tudiž zmírnily dopady jak peněžní ztráty, tak se také dostali do podvědomí lidí jako dobrá značka, která s methylalkoholovou kauzou nemá nic společného.⁵¹

⁵¹ Likérka připravuje distribuci tisícovek lahví s novými kolky [online]. [citováno dne 2013-02-28]. Dostupné z: http://valassky.denik.cz/zpravy_region/likerk-pripravuje-distribuci-tisicovek-lahvi-s-novymi-kolky-20120927.html.

Po skončení prohibice musela likérka, a ne jen ona, nechat opatřit láhve vyrobené v roce 2012 novými kolký. „*To pro nás není problém, lih odebíráme od léty prověřených výrobců, nově vyrobené láhve jsme řádně opatřili jak kolký, tak rodnými listy,*“ vylicila majitelka likérky *Hill's Liquere* Eva Hillová.⁵² Jelikož dostali 45 tisíc nových pásků, tak mohli pracovníci připravovat láhve alkoholu k distribuci do obchodů, což jim přineslo samozřejmě jenom další náklady na nákup těchto kolků.

I přes všechny problémy týkající se této kauzy likérka nadále funguje bez sebevětších škod a tak jak ostatní výrobci alkoholu se přes danou nepříjemnou situaci dostala.

4.4 Zákon o povinném značení lihu

S účinnosti od 1. července 2005 vešel v platnost zákon č. 676/ 2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o povinném značení lihu“). Jeho přijetím se začal povinně značit lih kontrolními páskami, ať už na území České republiky vyrobený či dovezený. Do této doby neexistovalo v právním řádu značení lihu kontrolními páskami. Lih je označen tak, aby se kontrolní páska znehodnotila při otevření láhve. Do konce roku 2005 se mohly doprodat láhve, které nebyly okolkované a ani se nemusely okolkovat. Náklady, jež vznikly výrobcům, a dovozcům z pořízení etiketovacích zařízení si mohli jednorázově odepsat. Důvodem, proč se zákon o povinném značení lihu vydal, bylo opatření proti daňovým a celním únikům a boji proti šedé ekonomice nebo zabezpečení, aby proces nakládání s lihem probíhal v souladu s platnými právními předpisy. I tento zákon, tak jak ostatní zákony, byl několikrát novelizován.

S 99% pravděpodobností si likérníci, výrobci a dovozci lihu myslí⁵³, že od 1. července 2013 by měl vejít v účinnost nový návrh zákona o povinném značení lihu a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o povinném značení lihu (dále jen „návrh zákona“) a měl by tak nahradit dosud stávající zákon o povinném značení lihu. I přesto se nadále vychází z podstaty, že kontrolní páska je ceninou a její funkce je čistě kontrolní, slouží ke značení spotřebitelského balení lihu a neobsahuje spotřební daň. Návrh zákona přináší obzvláště opatření věcného charakteru, ale i legislativního charakteru⁵⁴.

---

⁵² Prohibice zmírnila, pootevřen je znovu i vývoz [online]. [citováno 2013-02-28]. Dostupné z: http://valassky.denik.cz/zpravy_region/restaurateri-a-obchodnici-v-regionu-vyckavaji-brzy-zrejme-skonci-prohibice-20120.html.

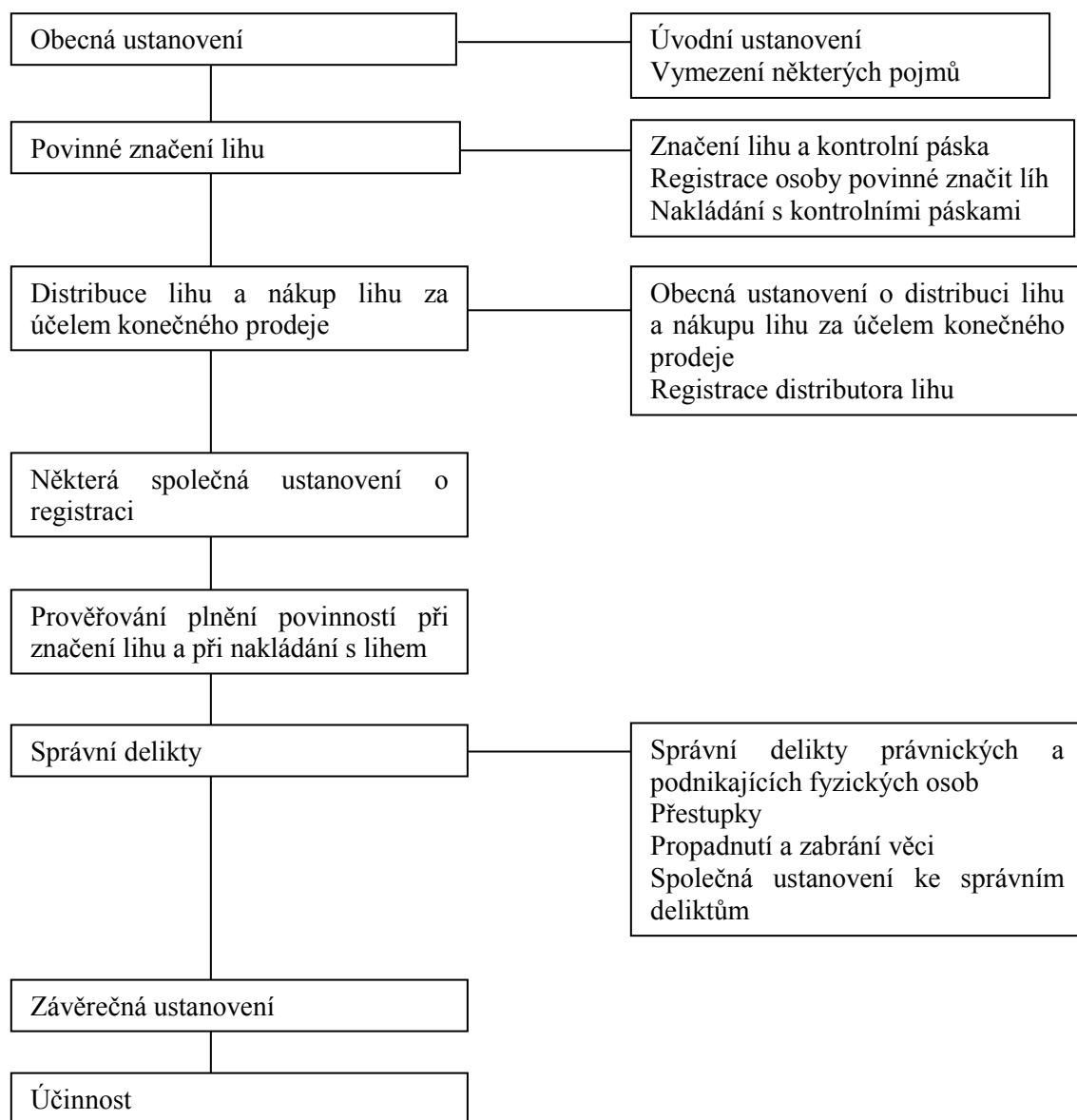
⁵³ Zdroj: Řízený rozhovor s pracovníky několika likérek.

⁵⁴ Opatření věcného a legislativního charakteru viz Příloha 4.

Z hlediska zvýšení nákladů se návrh zákona dotkne jenom podnikatelských subjektů, nikoliv přímého spotřebitele. Veřejné správě vzniknou náklady z důvodů vzniku elektronického registru osob, které jsou povinny značit líh a distributorů lihu a také vytvoření elektronického registru kontrolních pásek. Vynaložené finanční prostředky samozřejmě budou mít vliv na snížení státního rozpočtu, nicméně si to stát vynahradí na zvýšení výběru spotřební daně z lihu.

Cílem návrhu zákona je reagovat na nynější zákon o povinném značení lihu a předcházet daňovým a celním únikům, aby chránil spotřebitele a také poctivé výrobce, dovozce a prodejce lihu.

Obr. 4.3: Struktura návrhu zákona

Zdroj: Vlastní zpracování podle návrhu zákona o povinném značení lihu.

Návrh zákona s 80 paragrafy (viz obrázek 4.3) je rozšířenější oproti stávajícímu zákonu o povinném značení lihu, který má jenom 35 paragrafů.

4.4.1 Struktura návrhu zákona o povinném značení lihu

Předmět úpravy se v podstatě neliší, pořad zákon stanovuje podmínky pro povinné značení lihu ve spotřebitelském balení, nakládání s lihem a působnost správních orgánů.

Definice pojmů

Vymezení důležitých pojmů spadá zvlášť pod jednotlivé paragrafy, nejsou již zahrnuty v jednom paragrafu pod písmeny. Dle 4 § návrhu zákona se za líc považuje nedenaturovaný na základě zákona o lihu, spadají sem výrobky pod kódy nomenklatury 2207 a 2208, jestliže obsah lihu celkově činí alespoň 15 % objemových lihu. Změna, která nastala s návrhem zákona, je jiný objem spotřebitelského balení, který býval do 6 litrů, nyní se spotřebitelským balením rozumí nádoba nebo jiný obal s objemem do 1 litru, jestliže by se jednalo o nádobu, jenž je vyrobena ze skla, tak objem může být nad 1 litr, ale maximálně jenom do 3 litrů.

V paragrafech jsou detailněji popsány pojmy jako nakládání s lihem, výroba a přepracování lihu, konečný prodej lihu nebo dovoz a vývoz lihu.

Povinné značení lihu

Jakmile je výrobek uveden do volného daňového oběhu, tak musí být opatřen kontrolní páskou a to buď výrobcem, nebo dovozcem lihu anebo provozovatelem daňového skladu v režimu podmíněného osvobození od daně. V paragrafu 11 návrhu zákona je uvedeno, kdy se nemusí značit líc:

- a) „ve spotřebitelském balení o objemu do 0,1 litru,
- b) osvobozen od spotřební daně nebo který je v režimu podmíněného osvobození od spotřební daně,
- c) umístěn před jeho značením v daňovém skladu podle zákona o spotřebních daních nebo v jiných prostorách, které jsou v rozhodnutí o registraci uvedeny jako místo značení lihu,
- d) dovezen na daňové území České republiky ze třetích zemí pod celním dohledem a následně umístěn v celním skladu, ve svobodném pásmu nebo svobodném skladu, anebo dočasně uskladněn na místě, které je v rozhodnutí o registraci uvedeno jako místo značení lihu,
- e) výsledkem pěstitelského pálení ovoce podle zákona o lihu, nebo
- f) dovážen pro osobní potřebu fyzické osoby.“

Existují i případy, kdy je přímo zákaz značit lih ve spotřebitelském balení. Například v situacích, když celní úřad povolí propuštění lihu k vývozu do třetích zemí, nebo je dopravován do členské země kromě České republiky v režimu podmíněného osvobození od spotřební daně nebo ve volném daňovém oběhu, ale také když je dopravován mezi daňovými sklady na daňovém území České republiky v tomtéž režimu. Vývozce tyto skutečnosti musí vždy uvádět v zákonem daných dokumentech.

Lih ve spotřebitelském balení je označen kontrolní páskou, jež jak je výše už zmíněno ceninou s ochrannými prvky a je příjmem státního rozpočtu. Vydává je Generální ředitelství cel. Na spotřebitelském balení musí být umístěna tak, aby došlo k poškození pásky při otevření láhve, je nalepena buď do písmena U, a není-li možné s ohledem na atypický tvar láhve, tak do písmena L.

Podle nynějšího platného zákona o povinném značení lihu se vyrábí kontrolní pásky ve třech rozměrech. Díky afěře s methylalkoholem se vyrábí pro alkohol o obsahu ethanolu do 20 % a pro výrobky s obsahem ethanolu od 20 %, který nese název NOVÝ a je označen červenou barvou. Největší kontrolní páska (viz obrázek 4.4) je ve velikosti 210 x 16 v milimetrech a je určena pro značení lihu s objemem nad 1,5 l.

Obr. 4.4: Ukázka kontrolní pásky (210 x 16)

Zdroj: Vyhláška č. 149/2006, kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb.

Kontrolní páska o velikosti 150 x 16 v milimetrech (viz obrázek 4.5) je nejčastěji používanou, jelikož slouží ke značení spotřebitelského balení lihu o objemu 0,3 l až 1,5 l.

Obr. 4.5: Ukázka kontrolní pásky (150 x 16)

Zdroj: Vyhláška č. 149/2006, kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb.

A nejmenší značení alkoholu kontrolními páskami (viz obrázek 4.6) je o rozměrech 90 x 16 v milimetrech pro alkohol s objemem od 0,2 l do 0,3 l.

Obr. 4.6: Ukázka kontrolní pásky (90 x 16)

Zdroj: Vyhláška č. 149/2006, kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb.

Evidenční označení obsahuje desetimístný kód (viz obrázek 4.7), který je tvořen ze čtyřmístného registračního odběrného čísla, kódu objednávky a kódu zařazení dle úrovně obsahu ethanolu. Kontrolní páska je vyrobena z ceninového papíru s originálním průběžným vodoznakem, je zajištěn jedním druhem neviditelných vláken, jenž svítí v UV oblasti spektra při 366 nm⁵⁵. Celou plochu kontrolní pásky pokrývají slova Česká republika a je tištěna ofsetem⁵⁶ a liniovým měditiskem. Rovnoběžně s delší stranou kontrolní pásky jsou umístěny veškeré texty a evidenční kód, s kratší stranou je rovnoběžný ochranný holografický proužek.

Obr. 4.7: Popis evidenčního označení kontrolní pásky

Zdroj: Vlastní zpracování.

Kód objednávky definuje datum objednání kontrolní pásky. Je složen z 3 čísel a jednoho písmena. První dvě čísla označují den přijetí objednávky, následuje písmeno, které vymezuje měsíc přijetí objednávky (od ledna = A, až do prosince = L), a poslední číslo představuje poslední číslici letopočtu.

Kód zařazení dle úrovně obsahu ethanolu je složen ze dvou písmen. První znamená velikost spotřebitelského balení, jež je rozdělena do pěti skupin od písmena A až E.

⁵⁵ 366 nm = 366 nanometrů.

⁵⁶ Ofset je nepřímý tisk, jelikož se nejprve tiskne na pryž potažený válec a z něho poté na papír, barva se tudíž přenáší dvakrát a umožňuje tisknout jemné detaily.

Následující písmeno značí množství alkoholu v láhvi, dle obsahu ethanolu je rozčleněn do čtyř kategorií⁵⁷:

- od 15 % - 29 % objemových ethanolu, značeno pod písmenem A,
- nad 29 % objemových ethanolu až do 34 % objemových ethanolu s písmenem označení B,
- nad 34 % až do 37 % objemových ethanolu, označení písmenem C,
- a pod písmenem D je označeno nad 37 % objemových ethanolu.

I nadále se kontrolní pásky dle návrhu zákona budou vyrábět ve třech rozměrech, a to v milimetrech 90 x 16, 150 x 16 a 210 x 16, tak jako doposud. Rozdíl bude v evidenčním označení na páskách, které je tvořeno kombinací písmen a čísel⁵⁸:

- první až čtvrté místo označuje registrační odběrné číslo, které je přiděleno správcem daně při registraci,
- páté až osmé umístění čísel je datum objednávky kontrolních pásek,
- deváté až dvanácté místo uvádí údaj o absolutním obsahu lihu ve spotřebitelském balení,
- třináctá až dvacátá pozice, na ní může být uveden jedinečný neopakovatelný alfanumerický kód.

Hodnota kontrolní pásky, která je určena ke značení lihu, jenž je vyroben na daňovém území České republiky nebo je zde dovezen stanoven částkou 0,40 Kč a částkou 0,44 Kč u kontrolních pásek, u nichž je provedena individualizace. Prodejní cena je složena z nákladů spojených s její výrobou a nákladů na její skladování, evidenci a distribuci.

Oprávnění značit líh jsou pouze osoby, které jsou registrovány a kterým je přiděleno registrační odběrné číslo, dále jim správce daně určí místo značení lihu, a to je jestliže charakter toho místa umožňuje plnění povinností nebo neztěžuje prověřování plnění těchto povinností, přičemž se musí jednat o daňové území České republiky. A také jim uvede rozsah a způsob vybavenosti sledovacím zařízením, aby mohl dálkově a neustále sledovat jak osoby povinné značit líh stáčí a značí. Jsou povinny poskytnout kauci a to buď složením částky, jenž činí 5.000.000 Kč u správce daně na zvláštním účtu, a tyto finance musí být po celou dobu registrace na tomto účtu. Anebo bankovní zárukou přijatou správcem daně, aby zajistil nedoplatky do výše 5.000.000 Kč, které jsou u něj evidovány nebo u jiných orgánů státní

---

⁵⁷ § 7 vyhlášky č. 149/2006, kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb.

⁵⁸ Teze vyhlášky o povinném značení lihu kontrolní páskou (§ 75 návrhu zákona).

moci a to do 90tého dne od zrušení nebo zániku registrace osoby povinné značit líh. Musí být ale poskytnuta na dobu určitou, a ne méně jak 2 roky.

Kontrolní pásky může objednat u místně příslušného správce daně jenom registrovaná osoba, která je povinná značit líh a s předstihem 15 dnů před dnem jejich převzetí. Veškeré nepoužité, z důvodu ukončení platnosti se zřetelem na změnu legislativy, nebo poškozené či znečištěné kontrolní pásky se vrací správci daně vylepené na volných listech. V případě nespotřebovaných kontrolních pásek se jejich hodnota započte na nově objednané dle nastávající právní úpravy.

Osoba povinná značit líh, je dle návrhu zákona povinna sdělit správci daně údaje ohledně počtu kontrolních pásek na lihu, jenž byl uveden do volného daňového oběhu, o jaký druh a objem spotřebitelského balení se jedná a jeho objemové procento lihu, dále EAN⁵⁹, kterým je spotřebitelské balení označeno a poskytnout data ohledně osoby, které je líh prodán nebo převeden.

Distribuce lihu a nákup lihu

V paragrafech 41 až 53 návrhu zákona se definuje pojem distribuce lihu a nákup lihu za účelem konečného prodeje. Komu jsou při těchto činnostech osoba povinná k dani nebo distributor lihu povinni prodávat líh a od koho jsou povinni nakupovat líh ve spotřebitelském balení. V obou případech se jedná o registrované osoby povinné značit líh nebo registrovaného distributora lihu. Tak jako držitel kontrolních pásek má stejné podmínky registrace, oznamovací povinnosti, výši kauce i distributor lihu.

Správní delikty

V následující části návrhu zákona jsou popsány správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob. A to v oblasti nakládání s lihem nebo kontrolními páskami, značení lihu a prvotního prodeje či jiného převodu lihu, v důsledku držení kontrolních pásek a jejich ochrany, na úseku distribuce a konečného prodeje lihu. Ke každému správnímu deliktu, jež se tyto osoby dopustí, je uložena pokuta dle druhu přečinu. Nejvyšší uloženou pokutu lze dosáhnout v případech, kdy se jedná o nakládání s padělkami kontrolních pásek a to až do výše 10 mil. Kč.⁶⁰

Nejdelší zákaz činnosti, jenž jde udělit, je nanejvýš 2 roky, jednalo-li se o správní delikty dle tohoto návrhu zákona.

---

⁵⁹ EAN – evropský zbožíový kód.

⁶⁰ Druhy správních deliktů v paragrafech 59 – 64 návrhu zákona.

Jenom fyzická osoba se může dopustit přestupku v souvislosti s nakládáním lihu a s kontrolními páskami, které hrozí nejvýše trest uložení pokuty do částky 5 mil. Kč.

Správní delikty projednává správce daně a mimoto i v některých případech Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, obecní živnostenský úřad, orgán Celní správy České republiky anebo orgán Finanční správy České republiky.

4.5 Daňové úniky spotřební daně z lihu

Za daňový únik lze považovat situaci, kdy se daňový subjekt zcela nebo alespoň částečně vyhýbá daňové povinnosti. Rozlišují se daňové úniky legální a nelegální. Legální daňový únik nastává v okamžiku, jakmile poplatník využije nedostatky či mezery v zákonech a tím pádem platí nižší daně. Druhým daňovým únikem ze jmenovaných je nelegální, a toho se osoba platící daně dopouští, porušuje-li zákon a má daňovou výhodu, porušuje daňové povinnosti. Může se ho dopouštět neúmyslně, v případech, že nezná zákon, kvůli jeho nepochopení nebo nemá informace. Anebo jde o úmyslný nelegální daňový únik a poplatník zákon porušuje vědomě, jsou obvyklejší a převážně se jedná o trestné daňové činy.

Daňové úniky u daní vybíraných z lihu jsou velmi častým jevem, už jenom kvůli výši sazby daně, jenž činí 28.500 Kč/hl ethanolu. Tak není překvapující, že dochází k nelegální výrobě, dovozu a různé manipulaci s lihem a tím stát prodělává na příjmech státního rozpočtu. Existuje nepřeborný seznam daňových úniků, ale mezi nejrozšířenější patří nelegální dovoz, nelegální výroba lihu, domácí výroba lihu atd.

4.5.1 Nelegální dovoz

Jakmile Česká republika vstoupila do Evropské unie, přestaly platit stálé celní kontroly na hranicích území ČR, proto se více provádí pravidelné kontroly uvnitř státu orientované na přepravu na silnicích. Tudiž nejvíce rozšířeným daňovým únikem je pašování, kdy nelegálním dovozem lihu z jiného členského státu EU nebo třetí země dochází, že líc není v ČR přihlášen k proclení a následně není zdaněn. Může dojít k nelegálnímu dovozu jak nedenaturovaného lihu, tak lihu denaturovaného s předpokladem odstranění denaturantu po propuštění lihu do volného daňového oběhu. Taktéž se hodně často nelegálně dováží už hotové lihové výrobky, většinou kontrolním orgánům jsou uváděny jako jiné výrobky⁶¹.

---

⁶¹ Příkladem lze uvést: Celníci zabránili nelegálnímu dovozu alkoholu [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2004/Documents/041102.html>.

Situaci lze také těžko monitorovat například u převážení nezdaněných lihovin v zavazadlových prostorech osobních automobilů^{62,63}.

Nelegální dovoz lihu se považuje za trestný čin. Za zkrácení daně, poplatku nebo podobných povinných plateb hrozí pachateli odnětí svobody ve výši 6 měsíců až 3 let, spáchá-li čin ve větším rozsahu tak je odsouzen na 5 až 10 let dle § 240 trestního zákoníku. Taktéž se dá považovat za správní delikty dle § 294 celního zákona, kde se uložená pokuta pohybuje od 250.000 Kč do 4.000.000 Kč.

Příklad na nelegální dovoz

Jestliže by došlo k nezdanění jednoho kamiónu, který by byl plně naložen 0,5 l lahvemi rumu nejmenované značky, stát by přišel na příjmech do státní pokladny ze spotřební daně z lihovin o velice značnou částku na základě vlastního výpočtu a zjištěných údajů.

Na jeden kamión se vleze 33 palet, přičemž jedna paleta obsahuje 55 krabic alkoholu, ve které se nachází 15 ks lahví⁶⁴. Jedná se o rum s 37,5 % se sazbou daně z lihu 28.500 Kč/hl ethanolu.

Kdyby jenom jeden kamión obsahující 0,5 l lahví nebyl podroben spotřební dani z lihu, tak stát by přišel o docela dost vysokou sumu a to 1.454.836 Kč. Je tedy zcela nutné provádět pravidelné kontroly na pozemních komunikacích, aby se zabránilo daňovým únikům.

4.5.2 Nelegální výroba lihu

Dle § 3 zákona o lihu se smí líh vyrábět a upravovat jen v lihovarech nebo zvláštních lihovarech, jež jsou schváleny ústředním orgánem státní správy a za podmínek vydání koncese. Tu může vydat Ministerstvo zemědělství v případech, jde-li o líh získaný destilací ze zkvašených cukerných roztoků, které pochází ze škrobnatých, cukerných nebo jiných surovin s obsahem lihu kvasného. Ministerstvo průmyslu a obchodu zase rozhoduje o vydání koncese tehdy, kdy je líh získán destilací ze zkvašených roztoků z celulózy nebo je získán synteticky. Dále v zákoně o lihu je upraveno, že právnické či fyzické osoby, které líh vyrábějí či jinak

---

⁶² Ukázka: Stovky litrů alkoholu v osobním vozidle [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/crostrava/tiskove-zpravy/2012/Stranky/stovky-litru-alkoholu-v-osobnim-vozidle.aspx>.

⁶³ Více případů na stránkách: Celní správa. Tiskové zprávy [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/Stranky/default.aspx>.

⁶⁴ Informace poskytnuty v jednom obchodním řetězci.

upravují, mohou pro tuto činnost používat jen k tomu takové výrobní zařízení, z něhož lze zjistit množství vyrobeného lihu, kontrolu měřidla provádí v určitých lhůtách celní úřad⁶⁵.

Daňové úniky vznikají tedy v situacích, kdy je líh vyráběn mimo schválené provozovny, aniž by měly jakékoliv povolení. Také můžou nastat okolnosti, kdy už lihovar dávno ukončil svou činnost, nebo ji jenom dočasně ukončil, ale pořád líh vyrábí. Na základě § 2 odst. 2 zákona o lihu totiž provozovna nese označení lihovar, i když už tuto činnost nevykonává. Nelegální výroba lihu není považována za trestný čin, ale považuje se za neoprávněné podnikání dle § 251 trestního zákoníku a pachateli hrozí odnětí svobody až na 8 let a zákaz činnosti.

Za nelegální výrobu se považuje i domácí výroba lihu probíhající na destilačních zařízeních, které si osoba sama vyrobí. Většinou se jedná o výrobu pro osobní potřebu nebo v okruhu rodiny a přátel. Jelikož se nejedná o tak velký trestný čin, je tato výroba považována za přestupek v souladu s § 30 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích. Lze uložit peněžitou pokutu do výše 3.000 Kč.

4.5.3 Pěstitelské pálení

Pěstitelské pálení lze provozovat jenom na základě povolení od Ministerstva zemědělství za předpokladu doložení žadatelem určitých dokumentů⁶⁶. Podmínkou zůstává, že výroba destilátu je výlučně pro pěstitele a jenom ze surovin, které pěstitel dodá. Jak je již ve 2. kapitole zmíněno, tak za jedno výrobní období si může nechat vyrobit maximálně 30 litrů ethanolu podléhající zdanění sazbou daně ve výši 14.300 Kč/hl ethanolu. Překročí-li tento limit, dopouští se přestupku, za který lze uložit pokutu do výše 500.000 Kč.

Daňový únik nastává tehdy, je-li líh vyráběn v pěstitelských pálenicích, prodáván dále například do barů, hospod, restaurací nebo je na místě stáčen do lahví přinesených soukromými osobami. Provozovatel pěstitelské pálenice je povinen též vést evidenci o každém případě pěstitelského pálení. Prodej takto vyrobeného destilátu anebo nevedení evidence může naplňovat skutkovou podstatu správního deliktu v souvislosti na uložení pokuty do výše 100.000 Kč.⁶⁷

---

⁶⁵ § 5 a 7 zákona o lihu.

⁶⁶ Více na: Portál veřejné správy. Vydání povolení pěstitelského pálení [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/podnikani/situace/260/272/5053.html>.

⁶⁷ Dle § 17a odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) a odst. 8 písm. a) zákona o lihu.

Příklad pěstitelského pálení

Za vypálení 1 litru slivovice s obsahem alkoholu 51,5 %, za předpokladu, že poplatek za vypálení činí 104 Kč za litr 100% alkoholu⁶⁸, přičemž cena obsahuje i DPH ve výši 21 %, se zaplatí 128 Kč.

Rozhodně pro osoby vlastníci pozemky, na nichž pěstují ovoce, je výhodnější nechat si vypálit alkohol v pěstitelských pálenicích. Protože v obchodě takový alkohol stojí 155 Kč, ale jenom 0,5 l láhev a většinou za 45% alkohol. Musí se samozřejmě započítat ještě vedlejší náklady, které mohou zahrnovat dopravu, náklady na pěstování a péči o ovoce atd. V přepočtu ze 128 Kč na 1 litr 51,5% alkoholu se zaplatí na spotřební dani z lihu 73,645 Kč. Ani v tomto případě stát na příjmech do státní kasy není špatně s ohledem k okolnostem, jak moc se v ČR využívá pěstitelského pálení, hlavně na Moravě.

4.5.4 Používání denaturovaného lihu

Denaturovaný ethanol se používá hlavně k průmyslovému využití, takže je do něj přidáváno různých aditiv, aby se zabránilo jeho konzumaci. Nejčastěji se používá jako rozpouštědlo nebo podpalovač. Pro denaturaci se používají přísady jako methylethylketon (znám jako Butanon), denatoniumbenzonát (znám jako Bitrex) nebo solventní nafta, technický benzin či petrolej. Denurant lze odstranit přidáním chlornanu sodného, jenž je obsažen například v Savu a tím se zčásti zlikviduje hořká chuť.

Dle § 71 odst. 1 písm. e) a f) ZSD je tento líh osvobozen od daně, odstraní-li se ovšem denaturační prostředek, podléhá tak zdanění. Z takto upraveného alkoholu se dají vyrábět lihoviny, což nemá za následek jenom vznik daňového úniku, ale též hrozí nebezpečí na zdraví lidí, jež by tento alkohol požili. I přesto, že se odstraní denurant, tak je zdraví životu nebezpečný.

Na základě zákona o lihu se považuje použití denaturovaného lihu k jiným účelům nebo v případě vyloučení denaturačního prostředku za správní delikt a pachateli hrozí peněžní pokuta do výše 10.000.000 Kč.⁶⁹ Spáchaný čin může naplňovat i skutkovou podstatu trestného činu, jako například ohrožení zdraví závadnými potravinami a jinými předměty v souvislosti na trestní zákoník.

---

⁶⁸ Údaje z pěstitelské pálenice.

⁶⁹ § 17a odst. 1 písm. d) a e) a odst. 8 písm. d).

4.6 Dílčí závěr kapitoly

Prohibice má jak své zastánce, kteří s ní souhlasí, neboť si myslí, že po dobu jejího trvání se vyřeší daný problém, tak na druhou stranu své odpůrce, kteří nesouhlasí s jejím vyhlášením, hlavně z jednoho důležitého důvodu, že se rozrůstá černý trh a s ním i daňové úniky daně z lihu. V historii žádná prohibice neměla velký úspěch a dlouhého trvání. V některých zemích sice existuje omezený prodej alkoholu, ale nemůže být řeč o slově „prohibice“.

Ať už se prohibice dotkla jakéhokoliv subjektu, kterému jako ekonomický důsledek methylalkoholového případu přinesla finanční ztráty, tak si ji bude určitým způsobem kompenzovat, necht' se to týká států, firem, či restaurací atd.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo přiblížit problematiku spotřebních daní z lihu a její proces harmonizace. Ze všech daní, co v České republice existují, není zase až tak významná, a to hlavně z pohledu občanů, jelikož si neuvědomují, že jí při koupi alkoholu nepřímo platí. Samozřejmě z hlediska státu je to docela dost podstatná daň, jelikož je příjmem státního rozpočtu, i když taková spotřební daň z minerálních olejů je desetkrát výnosnější než tato, a u spotřební daně z tabákových výrobků se jedná taktéž o nějaké malé procento většího výnosu. Harmonizační proces za celou existenci spotřebních daní z lihu není vůbec zanedbatelný, jelikož neprobíhá až takovou časovou dobu jako například harmonizace daně z přidané hodnoty.

Z hlediska zdanění lihu a lihovin v České republice, a jak probíhá zdanění uvnitř likérky, jsem zkoumala na konkrétní společnosti Hill's Liqueur s.r.o., u které jsem přiblížila její rodinnou historii a předmět činnosti. Bohužel neměla jsem poskytnuto dostatek informací, tak je zmíněn proces zdanění jenom okrajově, ale myslím si, že údaje uvedené ve třetí kapitole pro hrubou představu postačují, aby osoba bez znalostí této daně a pojmů z oblasti lihu pochopila její systém ve firmě. Vysvětlení pojmů lih a lihovina je docela zásadní pro pochopení určitých zákonů vztahujících se k určenému tématu.

Hledání informací ohledně prohibice v důsledku methylalkoholové kauzy bylo docela náročné, jelikož v hodně internetových zdrojích se podobají a ne vždy jsou důvěryhodné. Nýbrž napsaná kapitola dává souhrnný přehled o situaci v době prohibice a udává údaje ohledně ztráty příjmů jak výrobců, distributorů, obchodníků s alkoholem tak také státního rozpočtu. Na grafu, jenž znázorňuje inkaso státní kasy v letech 2008, až 2012 jsem chtěla zjistit, jak moc bylo ovlivněno touto aférou, načež jsem zjistila, že větší důsledek byl v roce 2010, kdy se zvyšovala sazba daně z lihu. Naznačený návrh zákona o povinném značení lihu dává docela jasnou představu o budoucím značení lihu a její kontrole, registraci a všech povinnostech co jsou výrobci a osoby zaregistrované ke značení lihu povinny dělat.

Z textu diplomové práce je zřejmé, že zákon o spotřebních daních byl sice několikrát už novelizován, ale nemá nějaké velké nejasnosti, díky nimž by bylo zapotřebí nového zákona. Novelizace jsou samozřejmě nutné k ekonomickým situacím, jenž nastává s časovým obdobím a posunem různých technologií a vymožeností.

Zjištění, že pěstitel si může nechat vypálit jenom 30 litrů ethanolu za jedno výrobní období, mě přinutilo k zamyšlení, zda je to v pořádku či není. Z hlediska státu a kontrolních orgánů je to samozřejmě výhodnější, protože je proces pálení kontrolovanější a nedochází

k velkým daňovým únikům. Na druhou stranu lidem by mohlo množství 30 litrů připadat málo, ale musí také brát v potaz, že se jedná o 30 litrů 100% alkoholu a taková slivovice většinou mívá kolem 50 %, a důležitým bodem v zákoně o lihu je také, že si mohou nechat vypálit alkohol i osoby podílející se s pěstitelům na domácnosti.

Dle mého názoru si myslím, že prohibice byla zbytečná s ohledem na danou situaci, nevyřešila podstatu problému, jenom poškodila poctivé výrobce a prodejce, a to samozřejmě jak finančně, tak i na dobrém jméně. I po skončení zákazu prodeje a výroby se neustále totiž objevovaly případy smrti na otravu alkoholem. S tím souvisí také daňové úniky, kdy byla malá kontrola ze stran státní moci, jako například celních úřadů. Myslím si, že nový návrh zákona o povinném značení lihu přinese větší kontrolu nad výrobou a dovozem lihu a jejím značením a zneužíváním pro černý trh. Už jenom se zřetelem, že obsahuje oproti stávajícímu zákonu o více jak 40 paragrafů více.

Závěrem bych chtěla napsat, že zpracování diplomové práce mi dalo hlubší pohled do problematiky spotřebních daní z lihu a mohlo by být nápomocné pro jiné uživatele a osoby zajímající se o tuto oblast daní.

Seznam použité literatury

Publikace

DAVID, Petr. *Teorie daňové incidence s praktickou aplikací*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 2007. 111 s. ISBN 978-80-7204-522-8.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 272 s. ISBN 978-80-7357-320-1.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 320 s. ISBN 978-80-7357-695-0.

STARÝ, Marek et al. *Dějiny daní a poplatků*. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

STIBŮRKOVÁ, Jana. *Daně a daňové poradenství III. Spotřební a ekologické daně*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, s. r. o., 2009. 48 s. ISBN 978-80-7314-164-6.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 468 s. ISBN 978-80-7357-443-7.

SVÁTKOVÁ, Slavomíra, Stanislav KLAZAR, Barbora SLINTÁKOVÁ a Martin ZELENÝ. *Zatížení spotřebního koše daněmi ze spotřeby v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. 322 s. ISBN 978-80-7379-001-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 5. vydání. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9.

TERRA, Ben a Peter WATTEL. *European Tax Law*. 6th Edition. Alphen: Wolters Kluwer, 2012. 634 s. ISBN 978-90-411-3878-4.

Legislativa

Směrnice Rady 92/12/EHS ze dne 25. února 1992, o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani.

Směrnice Rady 92/83/EHS ze dne 19. října 1992, o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů.

Směrnice Rady 92/84/EHS ze dne 19. října 1992, o sbližování sazeb spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů.

Směrnice Rady 2008/118/ES ze dne 16. prosince 2008, o obecné úpravě spotřebních daní a o zrušení směrnice 92/12/EHS.

Sněmovní tisk 939/0, část č. 1/5 VI. n. z., o povinném značení lihu - EU

Vyhláška č. 141/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu.

Vyhláška č. 149/2006, kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 676/ 2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 95/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

Elektronické zdroje

13 dnů prohibice stálo stovky milionů [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://www.retailinfo.cz/magazin/clanky/13-dnu-prohibice-stalo-stovky-milionu>.

Alcohol Prohibition [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://eh.net/encyclopedia/article/miron.prohibition.alcohol>.

Celní správa České republiky [online]. [citováno dne 2013-01-29]. <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Documents/mapa-cel-urad.pdf>.

Celní správa. Tiskové zprávy [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/Stranky/default.aspx>.

Celníci zabránili nelegálnímu dovozu alkoholu [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2004/Documents/041102.html>.

Chinese Administration of Alcoholic Beverages [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://www.sytu.edu.cn/zhgjiu/u9-1.htm>.

Částečná prohibice byla už i v Česku. V roce 1992 [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/castecna-prohibice-byla-uz-i-v-cesku-v-roce-1992-f35-/zpravy-domov.aspx?c=A120914_213633_ln_domov_mpr.

České noviny [online]. [citováno 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.ceskenoviny.cz/tema/index_img.php?id=237274.

Historie Likérky [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.hillsabsinth.cz/historie.php>.

History of Hill's Liqueur [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.absinth.cz/about-us/>.

Lihoviny [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.hillsabsinth.cz/lihoviny.php>.

Likérka připravuje distribuci tisícovek lahví s novými kolky [online]. [citováno 2013-03-10]. Dostupné z: http://valassky.denik.cz/zpravy_region/likerka-pripravuje-distribuci-tisicovek-lahvi-s-novymi-kolky-20120927.html.

Portál veřejné správy. Vydání povolení pěstitelského pálení [online]. [citováno 2013-02-06]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/podnikani/situace/260/272/5053.html>.

Prohibice zmírnila, pootevřen je znovu i vývoz [online]. [citováno 2013-02-28]. Dostupné z: http://valassky.denik.cz/zpravy_region/restaurateri-a-obchodnici-v-regionu-vyckavaji-brzy-zrejme-skonci-prohibice-20120.html.

Statistická data z oblasti výroby, dopravy a dovozu lihu [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx>.

Státní kasu čeká výpadek, alkohol jí denně vynášel desítky miliónů [online]. [citováno 2013-02-03]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/statni-kasu-ceka-ohromny-vypadek-obchody-stahuji-alkohol-z-pultu-pyq-/ekonomika.aspx?c=A120914_210350_ekonomika_neh.

Stovky litrů alkoholu v osobním vozidle [online]. [citováno 2013-02-05]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/crostrava/tiskove-zpravy/2012/Stranky/stovky-litru-alkoholu-v-osobnim-vozidle.aspx>.

Úřad vlády. Analýza činnosti státní správy v oblasti postihování černého trhu s alkoholem [online]. Celní správa [citováno 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Documents/Analyza-cnnosti-statni-spravy-v-oblasti-postihovani-cerneho-trhu-s-alkoholem.pdf>.

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
EAN	Evropský zbožíový kód
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
Kód KN	Kód Kombinované nomenklatury
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ZSD	Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulka č. 2.1: Minimální sazby spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů	17
Tabulka č. 2.2: Sazby daně z lihu (platné od 1. 1. 2010)	21
Tabulka č. 2.3: Frekvence odvodu daňové povinnosti	25
Tabulka č. 4.1: Inkaso daně z lihu [v Kč]	40
Obrázek č. 2.1: Prameny komunitárního práva	14
Obrázek č. 3.1: Vznik daňové povinnosti	29
Obrázek č. 3.2: Splatnost daně	30
Obrázek č. 4.1: Ukázka nového kolku	36
Obrázek č. 4.2: Důsledky prohibice	37
Obrázek č. 4.3: Struktura návrhu zákona	43
Obrázek č. 4.4: Ukázka kontrolní pásky (210 x 16)	45
Obrázek č. 4.5: Ukázka kontrolní pásky (150 x 16)	45
Obrázek č. 4.6: Ukázka kontrolní pásky (90 x 16)	46
Obrázek č. 4.7: Popis evidenčního označení kontrolní pásky	46
Graf č. 4.1: Počet obětí methanolu v jednotlivých týdnech kumulativně	36
Graf č. 4.2: Inkaso daně z lihu [v Kč]	41

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2013

_____
Bc. Lucie Hrdinová

Seznam příloh

Příloha 1 – Klasifikace daní dle metodiky OECD

Příloha 2 – Ethylalkohol

Příloha 3 – Ukázka lahví

Příloha 4 – Opatření věcného a legislativního charakteru